

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงด้วยดีสมเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางแต่ละขั้นตอนที่มีคุณค่ายิ่งต่อการทำงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ สมาชิกวุฒิสภา นางมาลีรัตน์ แก้วก่า ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในทีมงานม.ร.ว.ดำรงดิศ ดิศกุล ที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนทำให้งานวิจัยสำเร็จไปด้วยดีและขอขอบคุณนายพูลสวัสดิ์ ปรีดา ที่ได้ให้คำแนะนำในการวิจัยและให้ความรู้ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาปริมาณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์แจกแจงข้อมูล(SPSS) ซึ่งถือเป็นความวิเศษต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ม.ร.ว.ดำรงดิศ ดิศกุลและนางศิริกาญจน์ ศักดิ์เดช ภานุพันธ์ ที่ได้สนับสนุนให้โอกาสในการทำงานและการศึกษาผู้วิจัยผู้ศึกษาซึ่งในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างสูง การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นผลงานที่เกิดจากความร่วมมือให้การสนับสนุนจากทุกท่านที่ได้กล่าวมาและอีกหลายท่านในเขตคอนเมืองซึ่งมิได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และหากมีประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอบแต่คุณพ่อสอาด กลิ่นสังข์ ผู้ล่วงลับ

กนกนุช นากสุวรรณ

พฤษภาคม 2548

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะสตรีในเขตคอนเมือง
กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย นางกนกนุช นากสุวรรณ ปรินญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช (2) รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมา
พันธ์ (3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข ปีการศึกษา 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขต
คอนเมือง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเขตคอนเมือง (3) เพื่อศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองกับการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ กลุ่มสตรีเขตคอนเมือง จำนวน 302 คน ที่ได้จากการสุ่ม
ตัวอย่างแบบช่วงชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความน่าเชื่อถือ 0.8742 ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS For Windows ซึ่งใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และค่าสถิติไคแอสควร์ รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง จัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทาง
การเมืองในลักษณะปัจเจกบุคคลและรูปแบบของการเลือกตั้งมากที่สุด 2) อาชีพ,สถานภาพ, การศึกษา
ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นปัจจัยที่
มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตคอนเมือง

Thesis title: Female's Political Participation : A Case Study in Khet Don Mueang , Bangkok

Researcher: Mrs. Kanoknuch Narksuwan; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Jumpol Nimpanich , Associate Professor; (2) Dr. Boonsri Prommapun, Associate Professor; (3)) Dr. Senee Comsook , Associate Professor; **Academic year:** 2005

ABSTRACT

The objectives of this research were (1)to study the political participation of female population in Khet Don Mueang (2) to study personal, mass communicational and political perception of female population in Khet Don Mueang. (3) To study the relationships between personal, mass communicational and political perception and political participation of the sample.

The sample consisted of 302 female citizens in Khet Don Mueang selected of the stratified random sampling. A questionnaire was used with a reliability of .8742. Data were analyzed by means of SPSS for Windows using percentage, mean , standard deviation, chi-square and content analysis.

The finding were (1) Political participation was classified in the group that showed response to political stimulation individually and voted most frequently. (2) Occupation, status, education and frequency of mass communication and political perception are significantly related to political participation at the .05 level.

Keywords: Female's Political Participation in Khet Don Mueang

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่วิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	8
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	23
แนวคิดเกี่ยวกับสตรี	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ตอนที่ 1 ปิจจัยข้อมูลส่วนบุคคล	57
ตอนที่ 2 ปิจจัยด้านสื่อมวลชน	59
ตอนที่ 3 ปิจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	60
ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	62
ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	69
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปการวิจัย	78
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	99
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ(แบบสอบถาม)	105
ข แบบสอบถาม	101
ประวัติผู้วิจัย	111

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิด Almond and Powell	14
ตารางที่ 2.2	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิด KIM	15
ตารางที่ 2.3	การมีส่วนร่วมในทางการเมืองใช้สิทธิเลือกตั้งส.ส. ปี2476 – 2548	37
ตารางที่ 2.4	การมีส่วนร่วมของสตรีในวุฒิสภาระหว่างปี 2519 - 2543	38
ตารางที่ 3.1	แสดงการสุมตัวแปรแบบขั้นภูมิ	46
ตารางที่ 4.1	ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของสตรีในเขตคอนเมือง	50
ตารางที่ 4.2	การเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง	53
ตารางที่ 4.3	ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ของสตรีในเขตคอนเมือง	53
ตารางที่ 4.4	ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง	54
ตารางที่ 4.5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง	56
ตารางที่ 4.6	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง เรื่องการรณรงค์หาเสียง	59
ตารางที่ 4.7	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง เรื่องการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง	60
ตารางที่ 4.8	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง เรื่องการพูดถกเถียงทางการเมือง	62
ตารางที่ 4.9	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง เรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	63
ตารางที่ 4.10	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง(ผู้ไม่ไปใช้สิทธิ) ของสตรีในเขตคอนเมือง	64

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.11	ความคิดเห็นของสตรีในเขตคอนเมืองในการเลือกตั้ง ส.ส. 6 ก.พ. 2548	64
ตารางที่ 4.12	ความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง	65
ตารางที่ 4.13	ความคิดเห็นของสตรีในเขตคอนเมืองในส่วนลักษณะ และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	66
ตารางที่ 4.14	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	67
ตารางที่ 4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีในเขตคอนเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	68
ตารางที่ 4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสตรีในเขตคอนเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	69
ตารางที่ 4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของสตรีในเขตคอนเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	70
ตารางที่ 4.18	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของสตรีในเขตคอนเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	71
ตารางที่ 4.19	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสตรีในเขตคอนเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	72
ตารางที่ 4.20	ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	73
ตารางที่ 4.21	ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเปิดรับข่าวสาร ทางการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมืองกับ การมีส่วนร่วมทางการเมือง	74

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.22	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จากของสตรีในเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	75
ตารางที่ 4.23	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง มีความความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	76
ตารางที่ 4.24	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	77

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.3 ภาพแบบจำลองสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม	22
ภาพที่ 2.4 แผนภาพกระบวนการเรียนรู้.....	28
ภาพที่ 2.5 แผนภาพการจัดระบบของกระบวนการรับรู้.....	29
ภาพที่ 2.6 ภาพกลไกของการรับรู้ตามแนวทางของคาลท์และโรเซนวิก	30
ภาพที่ 2.7 แผนภาพการรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากเหตุปัจจัยภายในและภายนอก.....	32

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

ในประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย ประเภทจารึก คำนาน และพงศาวดาร การบันทึกถึง บทบาททางการเมืองของผู้หญิงที่ปรากฏออกมาอย่างชัดเจนทั้งทางตรงและทางอ้อม มักเป็น บทบาทของผู้หญิง ทั้งในกลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มไพร่หรือทาส โดยบทบาทของผู้หญิงที่เข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงมักมีสภาพเป็นมารดา ภรรยา และลูกสาว เป็นผู้หญิงในระดับ ผู้ปกครองทั้งราชวงศ์และขุนนาง ผู้หญิงกลุ่มนี้มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในช่วงที่เกิดช่องว่างทาง อำนาจของผู้ชาย อาทิ ช่วงการเปลี่ยนแปลงผู้นำ ระหว่างที่ผู้นำอ่อนแอ หรือผู้นำยังมีอายุน้อยอยู่ รวมถึงผู้หญิงที่มีบทบาทในด้านการสงครามด้วยเช่นกัน อาทิ สมเด็จพระสุริโยทัย ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร และท้าวสุรนารี ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในหน้าประวัติศาสตร์ในช่วงที่เกิดช่องว่าง ของผู้นำ(ชาย) ส่วนบทบาททางการเมืองโดยตรงอีกประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมเสริมสร้างความ มั่นคงทางการเมือง ภายในและระหว่างพระราชอาณาจักร โดยการแต่งงาน (จิราบุษ โสภา 2542 : 208)

ในประเทศไทยวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองตั้งแต่โบราณไม่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมืองได้เช่นเดียวกับบุรุษ สตรีถูกจำกัดสิทธิ์และเสรีภาพให้อยู่ในวง แคบๆ ประกอบกับขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อค่านิยมในสังคมไทยว่าสตรีมีบทบาท ภายในบ้าน คือต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนทำหน้าที่ดูแลบ้าน ทำอาหารดูแลลูกหลาน และจากความ เชื่อเดิมทางวัฒนธรรม สังคม และความเชื่อทางศาสนา ทำให้สตรีไทย คิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของ ผู้ชาย แต่เมื่อเวลาผ่านไป สังคมไทยเริ่มเปิด โอกาสให้สตรีได้แสวงหาความรู้ มีโอกาสได้แสดง ความสามารถและเรียนรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และเริ่มมีบทบาทนอกบ้าน โดยการ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคม

หลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนอกจากความจำเป็นที่จะต้อง มีรัฐธรรมนูญ การให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน และการใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ยังมี อีกสิ่งหนึ่งที่จำเป็น และไม่อาจละเลยได้คือการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญใน

รูปแบบ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการรับรู้ ร่วมความคิด ร่วมตัดสินใจทางการเมือง ร่วมตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่นการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การลงสมัคร รับเลือกตั้งเพื่อ ไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การแสดงประชามติ การแสดงความคิดเห็น และการปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนในลักษณะต่างๆ เป็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง อันเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้อง กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ในประเทศไทยนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา สตรีได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง รัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2476 ได้ให้สิทธิและเสรีภาพแก่บุรุษและสตรีเท่าเทียม กัน โดยให้สิทธิสตรีไทยในการออกเสียงเลือกตั้งเช่นเดียวกับชาย ในรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 76 “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจ ทหารระดับ” และให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 68 “บุคคลมี หน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันควร ที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้ง ได้ยินยอมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ”

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนั้นเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและมีการศึกษา อย่างกว้างขวางภายหลังที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) เป็น ปีสตรีสากล โดยมีเหตุผลว่าสตรีจำเป็นต้องเข้าร่วมในการคิดและตัดสินใจ ในระดับต่างๆ เพราะการ ตัดสินใจเหล่านั้นจะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสตรีและสังคมโดยรวม สตรีมีการพัฒนาศักยภาพ ของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ มีการรับรู้และเข้าใจ เหตุการณ์ในบ้านเมือง และการเมืองมากขึ้น จนเป็นที่ยอมรับของสังคม สตรีมีการรวมกลุ่มเป็น ชมรม องค์กร สโมสร หรือสมาคมต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหลายประการ โดยในช่วงที่ผ่านมา ได้สร้างผลงานเพื่อผลักดันให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึง ระดับประเทศ เช่นการเรียกร้อง รณรงค์ทางการเมืองต่างๆ ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของ สตรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางด้านสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทาง กฎหมาย แก่สตรี และเด็กเพิ่มขึ้น มีการดำเนินการผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อ สตรี เช่น สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย กลุ่ม ส.ส.สตรี กลุ่มเครือข่ายผู้หญิงและกลุ่มองค์กร พัฒนาเอกชน รวมทั้งนักวิชาการที่สนใจประเด็นกฎหมายสตรี กลุ่มด้านสิทธิสตรี เช่นสมาคม

ส่งเสริมสถานภาพสตรี มุลนิธิผู้หญิง โดยกลุ่มต่างๆ มีแนวทางในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อสตรี ในการสร้างโอกาสด้านต่างๆ เช่นด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการจ้างงาน เพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ในทุกรูปแบบ

ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกด้าน มีประชากรเป็นสตรีมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด แต่มีสตรีจำนวนไม่น้อยในกรุงเทพมหานครที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีโอกาสและไม่สามารเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

เขตคอนเมืองเป็นเขตที่ตั้งอยู่เหนือสุดของกรุงเทพมหานครมีพื้นที่การปกครองหนึ่งแขวงคือแขวงสีกัน มี 11 หมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 55,482 หลังคาเรือนมีประชากรทั้งหมด 158,957 คน เป็นชาย 79,000 คนเป็นหญิง 79,957 คน (ข้อมูลสำนักงานเขตคอนเมือง ณ 31 ตุลาคม 2547) จากการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2548 เขตคอนเมืองมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสตรีและในระดับท้องถิ่น มีสมาชิกสภากรุงเทพก็เป็นสตรีเช่น แต่สมาชิกสภาเขตคอนเมืองเป็นชายทั้งหมด จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสตรีเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นนอกจากนั้นเขตคอนเมืองยังเป็นที่ตั้งของสมาคมส่งเสริม สถานภาพสตรี (We train) อีกด้วยซึ่งทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือกับสตรีที่มีปัญหา จากครอบครัวและขาดที่พึ่งจะได้รับการช่วยเหลือ โดยการให้ที่พักและส่งเสริมให้มีอาชีพและรายได้ เมื่อกลับออกไปจะได้ใช้ชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพ

เขตคอนเมือง เป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท ประชาชนรวมตัวกันเป็นกลุ่ม มีความผูกพันรักใคร่คล้ายกับชุมชนในต่างจังหวัด จากการศึกษาในพื้นที่ของผู้วิจัยในฐานะเลขานุการ ส่วนตัวและผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส.เขตคอนเมือง (6 ม.ค. 2544 – 5 ม.ค. 2548) ทำให้ได้รับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และพบข้อเท็จจริงว่าสตรีในเขตคอนเมืองให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานในทางการเมืองมากกว่าผู้ชายเมื่อเปรียบเทียบกับเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นสตรียังมีความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวคนรอบข้างให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้แม้กระทั่ง การทำกิจกรรมทางการเมืองระหว่างเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร สตรีในเขตคอนเมืองจะมีส่วนร่วมมาก กว่าเขตอื่น ๆ ตลอดระยะเวลา 4 ปีของการปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่เขตคอนเมือง ผู้วิจัยพบว่า สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีตั้งแต่เยาวชนจนถึงผู้สูงอายุที่มีระดับความรู้และอาชีพที่แตกต่างกัน

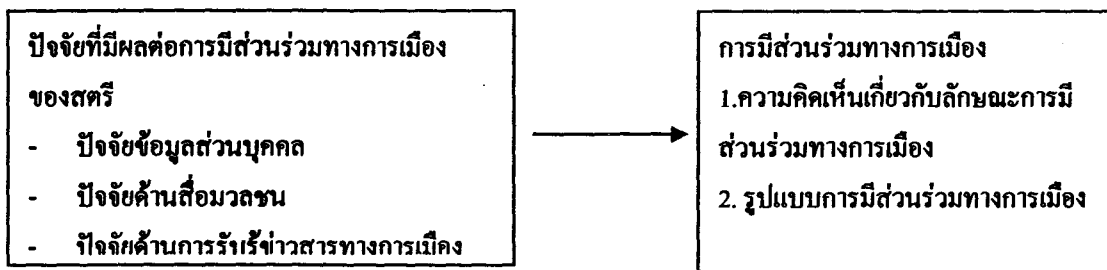
ดังนั้นประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและทำการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่จะมีผล ต่อการพัฒนาการเมืองของสตรีให้มากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการเมืองและพัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

3. กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

4. สมมติฐานการวิจัย

- 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4.2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 พื้นที่ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขต
 คอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยพื้นที่ในการศึกษาคือแขวงสีกัน เขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร
 ประชากรในการวิจัยคือสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตคอนเมืองอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
 และมีสิทธิในการเลือกตั้งในวันอาทิตย์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง มีจำนวน
 กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 302 คน

5.1.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระ

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพในการสมรส
 ระดับการศึกษา และรายได้

5.1.2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ได้แก่

1) การเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ นิตยสาร
 วารสาร และอินเทอร์เน็ต

2) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ
 นิตยสาร วารสาร และอินเทอร์เน็ต

5.1.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

1) ตัวแปรตาม

(1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่

6.1.1 ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยอัน ได้แก่

1) อายุ

2) อาชีพ

- 3) สถานภาพในการสมรส
- 4) ระดับการศึกษา
- 5) รายได้

6.1.2 บังคับด้านสื่อมวลชน หมายถึง เครื่องมือที่ประชาชนใช้ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ได้แก่

- 1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ,นิตยสาร ,วารสาร
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ,โทรทัศน์ ,ภาพยนตร์ ,บันทึก วิดีโอ,

และอินเทอร์เน็ต

6.1.3. บังคับด้านการรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การได้รับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ และบุคลากรทางการเมือง เช่น ตัวแทนพรรค,ผู้นำชุมชน,นักการเมือง,ผู้นำชุมชน,เพื่อนบ้าน, เพื่อนร่วมงานและงานนิทรรศการต่างๆ

6.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง

6.2.1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่

- 1) การกระทำหรือพฤติกรรมไม่ใช่เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดทัศนคติ หรือความเชื่อทางการเมือง
- 2) การทำกิจกรรมของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมือง
- 3) การกระทำหรือกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ

6.2.2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง

- 1) การรณรงค์หาเสียง หมายถึงการช่วยผู้สมัครแนะนำตัวหาเสียง การชักชวนประชาชน ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง, การนำเอกสารผู้สมัคร ไปเผยแพร่
- 2) การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง หมายถึง การร่วมลงลายมือชื่อเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านรัฐบาล การประท้วงในรูปแบบต่างๆ,การร่วมอภิปราย ,การร่วมประชุมเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
- 3) การพูดถกเถียงทางการเมือง หมายถึง การพูดคุย ได้ถึง วิพากษ์วิจารณ์ ในเหตุการณ์บ้านเมือง นักการเมือง พรรคการเมืองและนโยบายพรรคการเมือง
- 4) การ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึงการ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา และเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548

6.3 การเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งระดับประเทศ, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร

6.4 สตรี หมายถึงสตรีที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตคอนเมืองและมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบ ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

7.2 ทำให้ทราบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง

7.3 ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เพื่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการปกครองและการพัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมของสตรี โดยจะศึกษาเฉพาะสตรีเขตคอนเมือง เป็นการศึกษาถึงเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิดหลักๆตามกรอบทฤษฎีและการวิเคราะห์ซึ่งจะครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 1.1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 1.2. ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 1.3. ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 1.4. รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 1.5. ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 1.6. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.1. ปัจจัยด้านสื่อมวลชน
 - 2.1.1. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชน
 - 2.1.2. ความหมายของสื่อมวลชน
 - 2.1.3. ประเภทของสื่อมวลชน
 - 2.1.4. บทบาทของสื่อมวลชน
 - 2.2. ปัจจัยด้านการรับรู้
 - 2.2.1. ความหมายของการรับรู้
 - 2.2.2. องค์ประกอบของการรับรู้
 - 2.2.3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับสตรีและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี
 - 4.1. แนวคิดสตรีนิยม
 - 4.2. แนวคิดสตรีนิยมในประเทศไทย
 - 4.3. ปัจจัยที่ส่งเสริมสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

4.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทย

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญของกระบวนการทางการเมือง และเป็นความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการเสนอข้อเรียกร้องและการสนับสนุนจะเป็นสิ่งซึ่งแสดงออกถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมืองหรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสภาวะดุลยภาพได้ หากกระบวนการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยนั้น นับได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเพราะจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและตัวผู้บริหารหรือรัฐบาลได้ ซึ่งนับว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างไปจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศเผด็จการที่มักเป็นเพียงรูปแบบและเป็นไปเพื่อสนับสนุนระบบการเมืองหรือสอดคล้องกับเจตจำนงของผู้บริหารหรือรัฐบาลเป็นสำคัญ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยและในระบอบการเมืองสมัยใหม่ การไม่ยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้อย่างมาก

แนวความคิดของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงอาจสรุปได้ดังนี้ (วัชรรา ไชยสาร. 2545:15-16)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภาเอง ตามทฤษฎี อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งรุสโซ (Rousseau) เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญในการเผยแพร่ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่า ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย อันเป็นการแสดงเจตจำนงร่วมกัน ซึ่งเคยใช้ในบางแคว้นในสวิสเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงจึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะให้ประชาชนทุกคนใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือแบบประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative democracy) ตามทฤษฎี อำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ

ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทางในการควบคุม การเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะเป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิเท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบ กึ่ง โดยตรง(Semi – direct democracy) เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยโดยตรงมา ผสมผสานกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบ ตัวแทน ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วม

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมี ส่วนร่วม (Participatory democracy) หรือที่เรียกกันว่า”ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็น ประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองใน ระดับต่างๆมากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับ เลือกตั้งให้ใช้อำนาจธิปไตยแทนตนด้วยมิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมี สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้นซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะ เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การออกเสียง ประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือ ประชาธิปไตยโดยอ้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเคียว กับการมีส่วนร่วมในทาง การเมืองตัวแทนซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรง ควบคู่กันไปด้วย

5. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง (Plural politics) เป็นการ ขอมรับหลักการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยการมี ส่วนร่วมในทางการเมืองแบบผู้แทน เช่น การเลือกตั้งเป็นต้น เพื่อให้ได้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตน และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ เป็นต้น ยังขอมรับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เปิด โอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วม ร่วมในทางการเมืองเท่าเทียมกัน และปฏิเสธการผูกขาดอำนาจทางการเมืองให้เป็นของกลุ่มใดกลุ่ม หนึ่ง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุ การเมืองจึงต้องขอมรับภาวะความเป็นพหุสังคม

(plural society) อันเป็นการเคารพความแตกต่าง (difference) และความหลากหลาย (diversity) และระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงสามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิเข้ามามีส่วนร่วมจำกัดน้อยลงทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองกว้างขึ้น แม้ว่าในอดีตนั้น การตัดสินใจทางการเมืองเป็นของกลุ่ม“ผู้นำ”ในสังคมเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นและปัจจุบันยังไม่สามารถปฏิบัติตามแนวคิดที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้เลยทีเดียว แต่การยึดถือและเรียกร้องให้ปฏิบัติตามแนวคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตยประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

1.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายความหมาย สรุปได้ดังนี้

Weiner (1971:161- 163 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ 2530 : 17) ได้สรุปความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึงการกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดมาจากความสมัครใจ ซึ่งไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่และอาจจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องก็ได้ จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามคัวบทกฎหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ก็มีอิทธิพลในการเลือกสรรนโยบายสาธารณะและการบริหารนโยบายของรัฐ ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นก็ตาม จากความหมายดังกล่าวสามารถแยกออกเป็นส่วนได้ดังนี้คือ

1. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่เป็นการสนับสนุนหรือการกระทำในการเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล
2. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง ความพยายามเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล
3. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่มีความถูกต้องตามคัวบทกฎหมายของพลเมืองและขนบธรรมเนียมของประชาชน อาทิ การ ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การเดินขบวน การประท้วง การแข่งขัน การติดต่อสัมพันธ์
4. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่มีตัวแทนทางการเมือง
5. การเข้าร่วมทางการเมืองจะหมายรวมไปถึงผู้ที่มีความกระตือรือร้นหรือตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ เช่น ผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเข้าร่วมประชุมในทางการเมือง และการให้เวลาสนใจต่อปัญหา

สาธารณะ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับอื่นๆ ด้วย เช่น การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่มีแรงจูงใจน้อยมาก) หรือการไม่ได้ไปเลือกตั้งแต่ทว่าได้พูดคุยและสนทนากันในเรื่องราวทางการเมืองกับเพื่อนบ้าน การแสดงความคิดเห็นและประชามติทางการเมือง การให้ความสนใจข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

6. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่มีการต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะมีสถานะที่เป็นสถาบัน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการกระทำที่เป็นครั้งคราว ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างทันทีทันใด และมีระดับความรุนแรง เช่นการจลาจลวุ่นวาย การลอบฆ่ากันในทางการเมือง

7. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่เป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติของข้าราชการ

8. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำที่มีผลกระทบต่อการเมืองในระดับชาติ และการเมืองในระดับท้องถิ่น

9. การเข้าร่วมทางการเมืองหมายถึง การกระทำทางการเมืองแต่ทว่าในขณะที่เดียวกันในแต่ละสังคมการกระทำทางการเมืองก็มีความแตกต่างกันออกไป ในสังคมหนึ่งอาจจะถือว่าการกระทำทางการเมือง แต่อีกสังคมหนึ่งอาจจะถือว่าไม่เป็นก็ได้ หรือแม้กระทั่งในวันเวลาหนึ่งอาจจะเป็นแต่อีกเวลาหนึ่งไม่นับว่าเป็น เช่นการรวมกลุ่มแล้วทำลายทรัพย์สินในบางครั้งบางแห่งจะมองว่าเป็นการกระทำที่เป็นอาชญากร แต่ก็อาจจะมองว่าเป็นการกระทำทางการเมืองในอีกทัศนะหนึ่งก็ได้เช่นกัน

Milbrath (1977 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ , 2539 : 40 – 42) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปของสมาชิกในสังคม จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ไม่สนใจในการเมืองแต่อย่างใด (Apathetics) กับกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจำแนกได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมือง (Spectators)
2. กลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มที่สนใจติดตามทางการเมือง และกลุ่มที่ต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง (Transitional Activists)
3. กลุ่มที่ต้องการเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง (Gladiators) ลักษณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นที่แต่ละบุคคลได้รับ บทบาทของผู้ที่สนใจทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปผู้ที่สนใจ อาจเปลี่ยนเป็นผู้ที่ไม่สนใจ และผู้ที่ไม่สนใจอาจเปลี่ยนเป็นผู้ที่สนใจทางการเมืองก็ได้หรือในกลุ่มผู้สนใจก็อาจเปลี่ยนแปลงจากผู้ที่สนใจจะเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองมาเป็นเพียงแต่ผู้สนใจ

ติดตามทางการเมืองเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง อาจต้องใช้ปัจจัยผลักดัน จากภายนอกมาก อาทิ การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน หรือคนองมีความรู้ดีก็อย่างรุนแรง ต่อประเด็นทางการเมืองที่ต้องการจะผลักดัน จึงทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองและเมื่อตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองแล้ว จะทำให้บุคคลต้องขยายบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของตนออกไปอย่างกว้างขวาง

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง Milbrath พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยฐานคติ (Assumption) สำคัญ 2 ประการคือ

ประการแรก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับการกระทำอื่นๆทางการเมืองด้วย

ประการที่สอง ความเกี่ยวพันทางการเมือง (Political Involvement) มีลักษณะเป็นลำดับชั้น (Hierarchy) กล่าวคือบุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองในลำดับสูงจะครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองในลำดับที่ต่ำกว่าด้วย จากฐานคติดังกล่าว Milbrath ได้นำเสนอกรอบความคิดว่าด้วยลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (The hierarchy of political involvement) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเริ่มต้นจากลำดับต่ำสุด คือ การไม่สนใจทางการเมือง และในส่วนของ การสนใจทางการเมืองจะแบ่งเป็นลำดับชั้นจากต่ำสุด ไปสู่สูงสุด

1.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมื่อดูความหมายจาก Wiener (1971:164-165) อ้างถึงใน รูปนรรต พรหมอินทร์ จุมพล หนีมพานิช ยุทธพร อิศรชัย 2546:15-16) ให้ไว้ ก็อาจจะแยกออกมาพิจารณาเป็นข้อ ๆ ได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดยความสมัครใจ และถือว่าความสมัครใจนี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ นั่นคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีใช้การกระทำที่เกิดจากการถูกบังคับ
2. การกระทำที่เกิดขึ้นนั้น ไม่นับผลลัพธ์ว่าจะต้องประสบความสำเร็จเสมอไป
3. การกระทำจะจัดองค์การขึ้นมาอย่างเป็นระบบหรือไม่ก็ได้
4. การกระทำดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ได้
5. การกระทำที่ว่าจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้

6. การกระทำนั้นต้องหวังผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือต่อการบริหารงานของรัฐหรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ฉะนั้นผลที่หวังจึงอยู่ที่การเลือกนโยบายหรือเลือกตัวบุคคล หรือเลือกทั้งนโยบายและตัวบุคคล

7. ผลที่หวังจากการกระทำทั้งในเรื่องนโยบายหรือตัวบุคคลนี้ จะเป็นเรื่องการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ได้

1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายประการ โดยบุคคลอาจจะเข้าร่วมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบก็ได้ นักวิชาการแต่ละท่านได้จัดแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ต่างๆ กันขึ้นอยู่กับการให้คำจำกัดความนิยามนั้น ๆ

Almond และ Powell (1996:145-148) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ คือ แบบที่ทำกันทั่วไป (conventional) และแบบที่แตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป (unconventional) และในแต่ละรูปแบบได้แบ่งแยกย่อย ดังนี้

ตารางที่ 2. 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวความคิด Almond และ Powell

แบบที่ทำกันทั่วไป	แบบที่แตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป
1. การ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	1. การยื่นขอเรียกรื่อง
2. การพูดถกเถียงทางการเมือง	2. การเดินขบวนประท้วง
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	3. การเผชิญหน้าต่อสู้
4. การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม	4. การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
5. การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่	5. การใช้ความรุนแรง
	5.1 การประท้วงร้ายต่อทรัพย์สิน
	5.2 การประท้วงร้ายต่อบุคคล
	6. สงครามกองโจรและปฏิวัติแบบที่

Kim(1978:5) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 มิติใหญ่ ๆ ตามคำจำกัดความนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Verba – Nie เป็นแบบที่ 1 และแบบที่ 2 Milbrath – Goel ซึ่งมีขอบเขตกว้างที่สุดอยู่ในทั้ง 4 แบบดังนี้

ตารางที่ 2.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Kim

แบบที่ทำกันทั่วไป		แบบต่างจากที่ทำกันทั่วไป	
แบบที่ 1	แบบที่ 2		
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง		กิจกรรมที่ทำทาทฤษฎี
	การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง		การเดินขบวน
การเข้าร่วมโดย	การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง		การนั่งชุมนุมประท้วง
ความสมัครใจ	การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง		การนัดหยุดงาน
	การติดต่อเจ้าหน้าที่ทางการเมือง		การก่อวินาศกรรม
	การหาตำแหน่งทางการเมือง		การเผชิญหน้าต่อสู้
			พฤติกรรมรุนแรงทางการเมือง
			การลอบสังหาร
			การลอบวางเพลิง
			การลักพาตัว
			สงครามกองโจร
			การก่อการปฏิวัติ
แบบที่ 3	แบบที่ 4		
การเข้าร่วมโดย	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง		การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่ม
ไม่สมัครใจ	การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง		พลังต่าง ๆ ที่มุ่งทำลายทางการเมือง
	การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง		เมือง
	การเข้าร่วมชุมชน		

การจำแนกทางการเมืองในลักษณะ แบบที่ทำกันทั่วไป และแบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไปตามรูปแบบของ Almond และ Powell กับ Kim เช่นนี้ กล่าวได้ว่า ยังคงมีลักษณะของการยึดรัฐหรือฝ่ายปกครองเป็นศูนย์กลาง โดยเรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการ ชอบด้วยกฎหมายตามระบบการเมืองว่า แบบที่ทำกันทั่วไป ในขณะที่รูปแบบการมีส่วนร่วมใดที่ไม่เป็นทางการ และทำทาทฤษฎีหรืออำนาจของฝ่ายปกครองเรียกว่า แบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป

โดยสรุปหากพิจารณาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะพบได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจแสดงออกได้ในหลายรูปแบบต่าง ๆ กัน ในความหมายวงแคบรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเท่านั้น ได้แก่การไปลงคะแนนเสียง

เลือกตั้ง การสนับสนุนและช่วยเหลือทางการเงินในการรณรงค์หาเสียง และการไปร่วมชุมนุมฟัง การหาเสียงเลือกตั้งเป็นต้น

Milbrath (1977:12 -16) ได้จัดรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ออกเป็น 7 รูปแบบด้วยกัน ดังนี้

1. การนิ่งเฉย (Inactive) เป็นรูปแบบของการแยกตนเอง (apathetic) กล่าวคือ การไม่เข้าร่วมกับกิจกรรมใดๆทั้งสิ้น เช่น การไม่ลงคะแนนเสียง (No voting) รวมถึงการไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติด้วย (Patriotic Activity)

2. การเลือกตั้ง (Voting) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองออกจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ การลงคะแนนเสียงไม่จำเป็นต้องอาศัยการสื่อข่าวสารและแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ที่ไปลงคะแนนเสียง ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นก็ได้ ในทางกลับกันผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบอื่น ก็อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้

3. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and campaign Workers) เป็นการเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้งชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ ซึ่งการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง บุคคลที่มีส่วนร่วมทางการเมืองตามรูปแบบนี้ จัดเป็นพวกที่ขึ้นเวทีการต่อสู้ทางการเมือง ในขณะที่คนส่วนมากจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้เฝ้าดูคอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

4. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการเข้าร่วมในการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคมร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะ หรือติดต่อกับทางราชการ ในเรื่องปัญหาสังคม ผู้ที่มีบทบาทในชุมชนจึงเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง อย่างไรก็ตาม ผู้มีบทบาทในชุมชนนี้แตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องในพรรคการเมืองและการช่วยรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงดังกล่าวมาแล้ว

5. การติดต่อกับทางราชการ (Contracting officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับราชการเรื่องภาษี การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการสังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางท่านมองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรูปแบบนี้ เกือบจะไม่ใช่การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง แต่เป็นเพียงการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบคับแคบ (parochial participation) หรือการติดต่อเฉพาะเรื่อง (particularized contacting)

6. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) หมายถึง การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือ จลาจลในกรณีที่ทำเป็น เพื่อบังคับให้รัฐเข้าแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับกาเมืองให้ถูกต้อง รวมถึงการประท้วงอย่างแข็งขัน และเป็นไปอย่างเปิดเผย ต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง การเข้าร่วมกลุ่มประท้วงรัฐบาลและการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

7. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง (Communications) หมายถึง การเป็นผู้ติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่ง ข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขาทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้าน ไปให้ เมื่อเขากระทำสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้ เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อน ในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความ สนใจแก่ราชการ และการเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทาง การเมืองในรูปแบบนี้ มักเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากและมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย ผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมประท้วง

1.5 ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การจัดลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ละประเภทนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาความเหมาะสมของนักวิชาการแต่ละคนที่จะให้ความสำคัญของกิจกรรม Milbrath and Goel (1977:18) ได้จัดระดับการเข้าร่วมทางการเมือง จากระดับต่ำสุด ไปสู่สูงสุดเอาไว้ดังนี้

1. การที่บุคคลสนองตอบต่อสิ่งเร้าทางการเมือง
2. การที่บุคคลลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การที่บุคคลริเริ่มการอภิปรายถกเถียงทางการเมือง
4. การที่บุคคลพยายามพูดจาชักชวนให้ผู้อื่น ไปออกเสียงเลือกตั้ง
5. การที่บุคคลติดเครื่องหมายหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง
6. การที่บุคคลติดต่อเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง
7. การที่บุคคลช่วยเหลือกันทางการเงินแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

8. การที่บุคคลเข้าร่วมประชุมทางการเมือง
 9. การที่บุคคลสละเวลาเพื่อช่วยหาเสียงเลือกตั้ง
 10. การที่บุคคลเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมือง
 11. การที่บุคคลเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการของพรรคการเมือง
 12. การที่บุคคลช่วยหาทุนในพรรคการเมือง
 13. การที่บุคคลสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
 14. การที่บุคคลได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของรัฐและพรรคการเมือง
- สวานา พรพัตน์ (2520 : 21)อ้างใน รัตนพร เศรษฐาคกุล 2537:22) ได้แบ่งระดับ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามากดังนี้

1. รับฟังข่าวทางการเมือง
2. ออกเสียงลงคะแนน
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
4. ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศ สนับสนุนหรือประกาศสนับสนุนให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป
6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
7. สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับการเลือกตั้ง
8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
9. ช่วยผู้สมัครรับการเลือกตั้งหาเสียง
10. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ทำงานให้พรรคฯ เป็นประจำ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรคการเมือง
12. ช่วยหาเงินให้พรรคการเมือง
13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือได้รับการเลือกตั้ง

1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Milbrath และ Goel(1977:5 อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์-จุมพลนิมพานิช,พุทธพร อิศรชัย 2546:21-24) ยังอธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจมองได้ทั้งในระดับมหภาค และระดับจุลภาคกล่าวคือในระดับมหภาคจะเน้นหน่วยทางสังคมขนาดใหญ่ เช่น ชาติเป็นหน่วยวิเคราะห์ ส่วนระดับจุลภาคเน้นปัจเจกบุคคลและพฤติกรรมด้านการเมืองของเขาเป็นหน่วย

วิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าทำไมปัจเจกชนหรือกลุ่มชนจึงเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมทางการเมือง เข้าร่วมเพื่ออะไรอย่างไร โดยทั้งสองท่านจะเน้นการศึกษาระดับจุลภาคมากกว่าระดับมหัพภาค ตามแนวความคิดของ Milbrath และ Goel ได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. สิ่งเร้าทางการเมือง (political stimulate) Milbrath และ Goel อธิบายว่าก่อนที่การกระทำทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น บุคคลจะต้องค่อย ๆ ได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าทางการเมืองนี้ เช่นการพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับข่าวสารข้อมูลได้ง่าย หรืออยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบเป็นต้น ซึ่งทั้งสองได้รวบรวมผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านและในหลายประเทศ พบว่า

1.1 ยิ่งบุคคลที่ได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากเท่าใด เขายังมีแนวโน้มว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเข้าร่วมในลักษณะที่ลึกมากขึ้นเท่านั้น

1.2. บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการจะมีแนวโน้มว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ มากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุยเรื่องการเมือง

1.3 คนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร

1.4 โดยเหตุผลที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน และโดยเหตุผลที่บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะเข้าไปเกี่ยวข้องและพูดคุยในเรื่องการเมืองมาก บุคคลที่มีการศึกษาสูงจึงมักพบกับสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ

1.5 บุคคลยิ่งพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือผู้สมัครใด ๆ มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จะเลือกพรรคใดหรือผู้สมัครคนใด

2. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) Milbrath และ Goel ได้แยกปัจจัยส่วนบุคคลออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ทศนคติ ความเชื่อ ลักษณะทางบุคลิกภาพ การสืบลักษณะนิสัยมาจากบิดามารดา และความต้องการในเชิงจิตวิทยา อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองได้มีการนำปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมา ทำการศึกษาเพียง 3 ปัจจัยแรกเท่านั้น ส่วนปัจจัยที่เหลือนั้นยังไม่เคยนำมาศึกษาเพราะการวัดเป็นไปได้อย่างยาก ทศนคติ และความเชื่อนี้มักจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพฤติกรรม ส่วนบุคลิกภาพจะถูกประกอบขึ้นด้วยปัจจัยภูมิหลัง หรือป้อนข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เข้าสู่กรอบการรับรู้และการแสดงออกมาเป็นความเชื่อหรือทัศนคติ ทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน พบว่า

2.1 บุคคลที่ยังมีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเมือง มีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2.2 บุคคลที่รู้สึกในความสามารถของตน มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้

2.3 บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง โดยเฉพาะมีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มในทางจิตวิทยาว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมาก

2.4 บุคคลที่มีความผูกพันหรือพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองใด ๆ มีแนวโน้มว่าจะกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง

2.5 บุคคลที่มีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง จะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้

2.6 บุคคลที่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม จะมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่อการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม

3. สิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political setting) สิ่งแวดล้อมทางการเมืองในที่นี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

3.1 กฎกติกาทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง ความถี่ของการเลือกตั้ง หรือจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะมีผลสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อแนวโน้มของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3.2 สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะระบบพรรคการเมือง กล่าวคือระบบพรรคการเมืองจะมีผลกระทบต่อแบบแผนและอัตราของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งงานวิจัยหลายงานพบว่ายิ่งพรรคการเมืองการแข่งขันกันมาก อัตราของการมีส่วนร่วมก็จะยิ่งสูงขึ้น กล่าวคือการแข่งขันของพรรคการเมืองน่าจะส่งผลต่อการการมีส่วนร่วม โดยการกระตุ้นความสนใจในการรณรงค์หาเสียงและทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความพยายาม ของปัจเจกบุคคลในการที่จะมีผลกระทบต่อผลที่จะออกมา ซึ่งถ้าการแข่งขันของพรรคการเมืองไม่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและไม่เกิดความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพ การแข่งขันนั้นก็อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย

3.3 ลักษณะของการรณรงค์หาเสียง อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์แล้ว ปัจจัยทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแบ่งแยกกันได้อย่างชัดเจน เช่น การพิจารณาจากกติกาทางการเมืองไม่สามารถแยกออกจากสถาบันทางการเมืองได้ และสถาบันทางการเมืองก็จะเป็นส่วนจัดกิจกรรมในการรณรงค์หาเสียงต่าง ๆ

4. ตำแหน่งทางสังคม (Social position) ตำแหน่งทางสังคมได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ถิ่นที่อยู่ อาศัย เพศ อายุ เชื้อชาติ ฯลฯ ปัจจัยต่าง ๆ นี้เป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในเชิงปริมาณเนื่องจากเป็นตัวแปรที่สามารถเห็นได้ชัดและวัดง่าย อย่างไรก็ตามตำแหน่งทางสังคมไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง แต่จะเป็นตัวแปรที่สนับสนุนตัวแปรทางด้านทัศนคติและบุคลิกภาพทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน พบว่า

4.1 บุคคลที่อยู่ในศูนย์กลางของสังคมมีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ห่างไกล

4.2 บุคคลที่ยังอยู่ในชนชั้นสูงขึ้นไปมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ในชนชั้นที่ต่ำกว่า

4.3 บุคคลยังมีการศึกษาสูงมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาค่ำกว่า

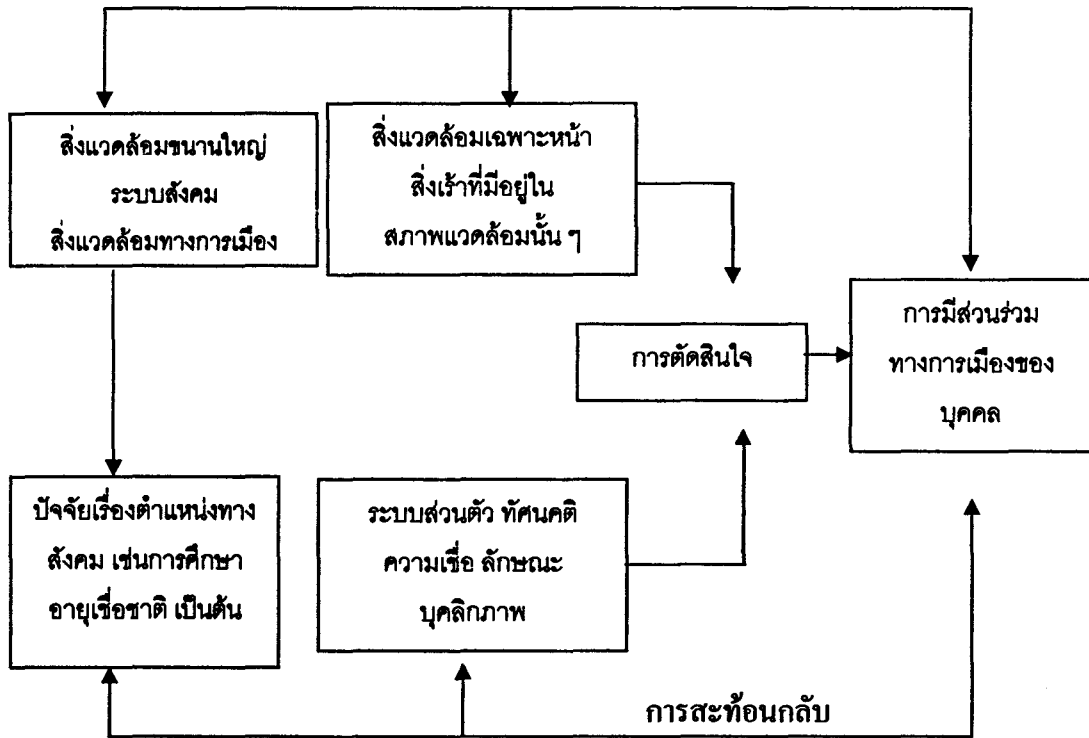
4.4 บุคคลที่มีฐานะดีมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีฐานะด้อยกว่า

4.5 ชาวชนบทมักจะมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อยกว่าชาวบ้าน

4.6 บุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรมักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง

4.7 ยิ่งบุคคลอาศัยอยู่ในชุมชนใดเป็นเวลานาน เขาก็มีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของMilbrathและ Goel ดังที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.3 ภาพจำลองสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

ที่มา: รุปรนรต พรหมอินทร์ ,จุมพล หนิมพานิช และยุทธพร อิศรชัย (2546) “การเมืองภาคประชาชนกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของไทย ศึกษากรณีขององค์กรพัฒนาเอกชน” สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากแนวคิด Milbrath และ Goel ซึ่งอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมทางการเมือง ดังที่กล่าวมาถึง แม้ว่าทั้งสองท่านต่างให้ความสำคัญกับการเมืองในระบบการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ในขณะที่สำหรับสังคมไทยแล้ว การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในทางหนึ่งซึ่งไม่สามารถบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ ทั้งหมด เพราะว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนยังคงมีลักษณะ โดยการชักจูง ในรูปของการซื้อเสียงอยู่ไม่น้อยอย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวนับเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างชัดเจนพอสมควร

2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

ในสังคมปัจจุบัน ที่มีความทันสมัย สลับซับซ้อน มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ทั้งนี้ สังคมปัจจุบันประกอบไปด้วยคนจำนวนมาก ทำให้ชีวิตของเราจะเป็นชีวิตที่อยู่กับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สื่อสารมวลชนจึงเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญแทนที่การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) การสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตากัน (Face-to-Face Communication) การสื่อสารมวลชนทำให้เราสามารถทำการสื่อสารกันได้โดยไม่ถูกจำกัดในเรื่องจำนวนคน เวลาและระยะทาง ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางต่อชีวิตส่วนตัว และชีวิตการทำงานของเรา ต่อสังคมของเราและชุมชน โลก (World Community) สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อนำเอาข่าวสารจากแหล่งข่าวสารถ่ายทอดไปสู่ประชาชน เช่น สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ด้วยการนำข่าวสารจากรัฐบาลไปสู่ประชาชน ในทางกลับกัน สื่อมวลชนยังสามารถนำเอาความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆ ของประชาชนไปสู่รัฐบาลได้เช่นกัน นอกจากนี้แล้ว สื่อมวลชนยังเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยตนเอง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

ปรมะ สตะเวทิน(2539:1-5) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อมวลชนไว้ว่าชัดเจน และน่าสนใจ 6 ประเด็นดังนี้

1. ความสำคัญต่อกระบวนการทางสังคม

สื่อมวลชนนับเป็นปัจจัยพื้นฐานของกระบวนการทางสังคม (Social Process) เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ทรงพลัง ในการสร้างและสะท้อนประชามติของสังคม เพราะการพัฒนาสังคมนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน ทั้งนี้ประชาชนต้องมีความรู้ ทักษะที่ดีต่อการพัฒนาในวงกว้าง ดังนั้นด้วยคุณสมบัติของสื่อมวลชนที่สามารถกระจายข่าวสารไปสู่คนจำนวนมากครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง จึงทำให้สื่อมวลชนมีพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสังคมทุก ๆ ด้าน

2. ความสำคัญต่อข่าวสาร

ข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ เราใช้ข่าวสารเป็นเครื่องมือในการสนทนาในชีวิตประจำวัน เป็นข้อมูลวางแผน และประกอบการตัดสินใจ มีคนกล่าวไว้ว่า ไม่ว่าจะบ้านจะใหญ่โตสักแค่ไหน หากไม่มีหนังสือพิมพ์ วิทยุ ไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีนิตยสาร บ้านนั้นเปรียบเสมือนบ้านที่ไม่มีหน้าต่างเพราะไม่สามารถรับรู้เหตุการณ์ภายนอกได้เลย ปัจจุบัน

เทคโนโลยีการสื่อสาร ช่วยให้สื่อมวลชนสามารถถ่ายทอดข่าวสารตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้กว้างไกลยิ่งขึ้น จนทำให้โลกแคบลงด้วยอิทธิพลของสื่อมวลชน

3. ความสำคัญต่อวัฒนธรรม

สื่อมวลชนนำวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในส่วนต่างๆ ของแต่ละประเทศในโลกมารายงานอย่างกว้างขวาง ศักยภาพเช่นนี้ ทำให้วัฒนธรรมของภูมิภาคต่าง ๆ เป็นที่แพร่หลายรับรู้กันทั่วไป ทำให้วัฒนธรรมไม่ถูกแบ่งเขตอย่างชัดเจนตามแผนที่ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น และลดความขัดแย้งระหว่างกัน ได้เพราะคนเข้าใจวัฒนธรรมของกันและกันวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมต่างๆ ทั้งในเรื่องค่านิยม ความคิด ทศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรม อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนในปัจจุบันยังนำเสนอข่าวสารที่มีผลในทางลบต่อวัฒนธรรมอยู่บ้าง ดังนั้นผู้บริโภคข่าวสารเองต้องรู้จักเลือกข่าวสารเอง ต้องรู้จักเลือกข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อตนเองด้วย

4. ความสำคัญต่อความเป็นสากล

พลังความสามารถในการเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็วของสื่อมวลชนทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้ทั่วโลก แม้กระทั่งในเวลาเดียวกันที่เหตุการณ์เกิดขึ้นในสถานที่ๆอยู่ไกล เช่น ความคิด ศิลปวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ บันเทิง อย่างไรก็ตามการที่สื่อสารมวลชนสามารถเผยแพร่ข่าวสารครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างไกล ก็คืออาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น ระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียม ดังนั้นความเป็นสากล (Globalization) ของสิ่งต่างๆทั้งปวงในปัจจุบัน โลกนี้จึงเกิดขึ้น เพราะพลังสื่อมวลชน

5. ความสำคัญต่อธุรกิจและอุตสาหกรรม

หัวใจของธุรกิจและอุตสาหกรรมก็คือ ตลาดหรือผู้บริโภค การผลิตสินค้าในปัจจุบันจะผลิตเป็นจำนวนมาก เพราะมีระบบการผลิตด้วยเครื่องจักรนอกจากนี้แล้วสินค้าหรือผลผลิตชนิดเดียวกันยังมีการแข่งขันจากผู้ผลิตหลายราย ทำให้ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงเรื่องที่จะทำอย่างไรจึงจะให้มิตลาด วิธีสำคัญ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าไปสู่ประชาชน สื่อมวลชนทุกชนิดจึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สร้างภาพที่ดีของสินค้า

6. ความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 สื่อมวลชนถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เพื่อหวังผลทางด้านการรบและสนับสนุนของประชาชน เช่นเดียวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 สงครามอ่าวเปอร์เซียล้วนแล้วแต่เอาสื่อมวลชนมาใช้ในการจูงใจทั้งสิ้นสื่อมวลชนยังได้แสดงบทบาทในการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างตะวันออกกับตะวันตก

สื่อมวลชนเป็นตัวกระตุ้น นโยบาย กลาสนอสต์ (Glasnost) นโยบาย เปริสทรอยกา (Perestroika) เป็นต้น

2.1.2 ความหมายของสื่อมวลชน

Burgoon (1974 : 287) กล่าวคือสื่อมวลชนเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นส่วนตัวและโดยอ้อมที่มุ่งไปสู่คนจำนวนมาก

Emery, Ault and Agee (1968 : 35) กล่าวว่าสื่อมวลชน คือกระบวนการของการส่งข่าวสาร ความคิด และทัศนคติไปสู่ผู้รับจำนวนมากที่มีความแตกต่างกัน โดยการใช้สื่อที่ถูกพัฒนาเพื่อการนี้

Wright (1971:อ้างใน ปรมะ สตะเวทิน (2531 : 79)ให้ความหมายของคำว่าสื่อมวลชน คือ การสื่อสารที่มุ่งไปสู่ผู้รับสารจำนวนมากซึ่งมีความแตกต่างกันและไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร สารถูกส่งไปยังประชาชนทั่วไปเพื่อให้ถึงประชาชนผู้รับสารได้รวดเร็วในเวลาเดียวกันและสารนั้นมีลักษณะที่ไม่ยั่งยืน โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อ ผู้ส่งสารมักจะเป็นหรือดำเนินกิจการภายใต้องค์กรที่สลับซับซ้อนซึ่งมีค่ามหาศาล

อรุณีประภา หอมเศรษฐี (2530 : 79)นิยามคำว่าสื่อมวลชนไว้ว่า เป็นการส่งสารไปสู่คนจำนวนมากโดยผ่านทางสื่อมวลชนเนื่องจากมีความหลากหลายของผู้รับสารได้ ทั้งนี้ผู้รับสารกับสื่อมวลชนไม่มีโอกาสเผชิญหน้ากัน การสื่อสารจะกระทำโดยผ่านอุปกรณ์ทางการสื่อสาร ดังนั้น ปฏิกริยาโต้ตอบกลับของผู้รับสารอาจจะไม่เกิดขึ้นหรือปฏิกริยาโต้ตอบอาจจะล่าช้า

ปรมะ สตะเวทิน (2539: 7) นิยามคำว่าสื่อมวลชนไว้ว่า สื่อมวลชนเป็นกระบวนการของการสื่อสาร ไปยังคนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน หรือเวลาที่ใกล้เคียงกัน โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อ

เสาวนีย์ สีขำบัณฑิต (2533 :5) นิยามคำว่าสื่อมวลชนไว้ว่า เป็นการสื่อสารที่ไม่อาจกำหนดจำนวนผู้รับสารได้และตัวผู้รับสารไม่อาจรับผลย้อนกลับ (Feedback) ได้ทันที สารของสื่อมวลชนจะส่งไปโดยผ่านสื่อที่มีขีดความสามารถในการแพร่กระจายสูง

จากความหมายของคำว่าสื่อมวลชนดังกล่าวเราสรุปได้ว่า สื่อมวลชน คือ สื่อหรือช่องทางที่มีความทันสมัยของเทคโนโลยี สามารถส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปยังพื้นที่และกลุ่มมวลชนขนาดใหญ่ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสื่อที่จัดว่าเป็นสื่อมวลชนในปัจจุบันคือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารและอินเทอร์เน็ต

2.1.3 ประเภทของสื่อมวลชน

คำว่า “สื่อมวลชน” ที่มักมีความหมายไปถึงเครื่องมือทางเทคนิค ซึ่งการสื่อสารถึงมวลชนต้องใช้ จากความหมายดังกล่าว สื่อมวลชนจึงประกอบด้วย

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จดหมายเวียน ใบติดประกาศ ตัวอักษรที่เครื่องบินพ่นควันบนฟ้า และเครื่องมืออื่นๆ ซึ่งนำสารไปสู่มวลชนโดยผ่านทางตา

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) ได้แก่ อินเทอร์เน็ต รายการวิทยุ และการบันทึกเสียงต่างๆ ซึ่งผ่านทางหู หรือรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการบันทึกวีดิโอซึ่งผ่านทางตาและทางหู

2.1.4 บทบาทของสื่อมวลชน

ลิจิต ซีรเวกิน (2546 : 368 – 369) สื่อมวลชนซึ่งได้แก่หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์อื่นๆ วิทยุและวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งการสื่อสารในลักษณะอื่นเพื่อเผยแพร่ไปยังคนหมู่มาก เรียกรวมกันว่า สื่อมวลชน

สื่อมวลชนนั้นถือเป็นดัชนีสำคัญของการพัฒนาสังคมรวมตลอดทั้งการพัฒนากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตย สังคมใดก็ตามที่ขาดสื่อมวลชนที่มีอิสระในการลงข่าวเสนอความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ สังคมนั้นไม่ใช่สังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไปนี้คือ

1. สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการเสนอข่าวเพื่อให้สาธารณชนได้ทราบถึงความเป็นไปของสังคมทั้งในและต่างประเทศ ก่อให้เกิดการรับรู้ข่าวสารทราบถึงการเปลี่ยนแปลงหรือเหตุการณ์สำคัญ ที่เกิดขึ้นทั่ว ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตยุคใหม่ เพราะข่าวสารข้อมูลดังกล่าวอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจหลายๆด้าน

2. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการช่วยเหลือสังคมเป็นต้นว่า ลงข่าวเกี่ยวกับเด็กที่ขากไร้ ขากที่พึ่งพา ทำให้มีการเสนอการช่วยเหลือ นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องต่างๆ เช่น ครอบ ขอย ถนนที่ไม่มีการซ่อมแซม เป็นต้น การลงข่าวดังกล่าวมีผลในการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆให้ดีขึ้น

3. สื่อมวลชนทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน การเขียนบทความของนักเขียนทั้งหลายเท่ากับเป็นการเสวนาระหว่างประชาชนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน การฟังวิทยุแล้ว โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือรายการวิทยุโทรทัศน์ซึ่งมีการแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายร่วมกัน หรือการ โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชนทั้งสิ้น

4. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนให้กับรัฐ ขณะเดียวกัน การลงข่าวเกี่ยวกับนโยบายของรัฐก็เป็นการทำหน้าที่เชื่อม

ระหว่างรัฐกับประชาชนด้วยในตัวเพราะฉะนั้นสื่อมวลชนจึงทำหน้าที่สื่อสารระหว่างรัฐกับประชาชน

5. สื่อมวลชนทำหน้าที่ต่อสู้ร่วมกับประชาชนในหลายกรณีเพื่อความถูกต้องและเพื่อความยุติธรรมต่อสู้เพื่อจรรยาบรรณการปกครองแบบประชาธิปไตยในสังคมต่อสู้เพื่อความยุติธรรมในสังคมกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ หรือใช้อำนาจที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน

6. บทความ บทวิพากษ์วิจารณ์ การเสวนาที่จัดเป็นรายการต่างๆ มีส่วนเสริมสร้างความรู้ให้กับประชาชน และนอกจากนั้นยังให้แง่คิดในมุมมองต่างๆอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

7. สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ความบันเทิงในรูปของละครที่มีการตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวัน ในนิตยสาร หรือการถ่ายทอดทางวิทยุ หรือวิทยุโทรทัศน์

8. ข้อมูลจากสื่อมวลชนที่เป็นข้อมูลดิบทั้งในแง่ข้อมูลที่มีการเจงนับหรือข้อมูลที่ไม่มีการเจงนับสามารถถูกนำมาใช้เป็นแหล่งข่าวสารอ้างอิงได้ทั้งในแง่วิชาการและในแง่อื่นๆ

9. สื่อมวลชนที่เป็นอิสระเป็นตัวแทนและเป็นสัญลักษณ์ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย นอกจากนั้นยังสะท้อนถึงระดับการพัฒนาของสังคม สังคมใดก็ตามที่มีสื่อหลากหลายชนิดมีปริมาณเป็นจำนวนมาก ย่อมสะท้อนถึงระดับการพัฒนาทั้งในแง่วิชาการของสื่อในแง่ของผู้ทำหน้าที่ของสื่อและที่สำคัญที่สุด ในแง่ของผู้บริโภคสื่อจำนวนวิทยุและวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งจำนวนหนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์อื่นๆ เช่นหนังสือ เป็นดัชนีชี้ที่สำคัญว่าสังคมนั้นๆ มีความคืบหน้า มีความรู้มากน้อยเพียงใด

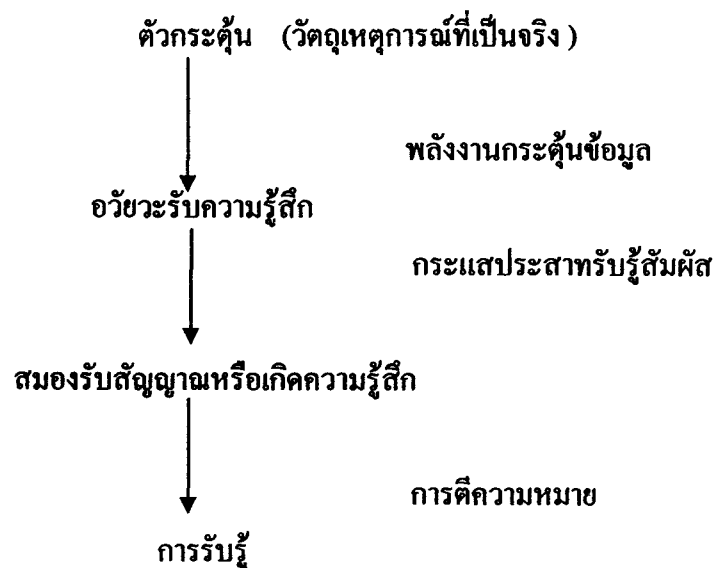
2.2 ปัจจัยด้านการรับรู้

สังคมในยุคปัจจุบันนี้ได้ชื่อว่าเป็นสังคมข่าวสาร สื่อมวลชนทุกแขนงไม่ว่าหนังสือพิมพ์,วารสาร,นิตยสาร,วิทยุโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ ต่างมีบทบาทสำคัญในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุม เนื้อหาตามการรับรู้ข่าวสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยยกระดับ การกินคืออยู่ดีของประชาชนให้สูงขึ้นและเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีความกระตือรือร้น ครอบรู้ ข่าวสารและร่วมแรงใจกันพัฒนาประเทศ การรับรู้ข่าวสารช่วยยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น อันเป็นผลทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น

2.2.1 ความหมายของการรับรู้ (Perception)

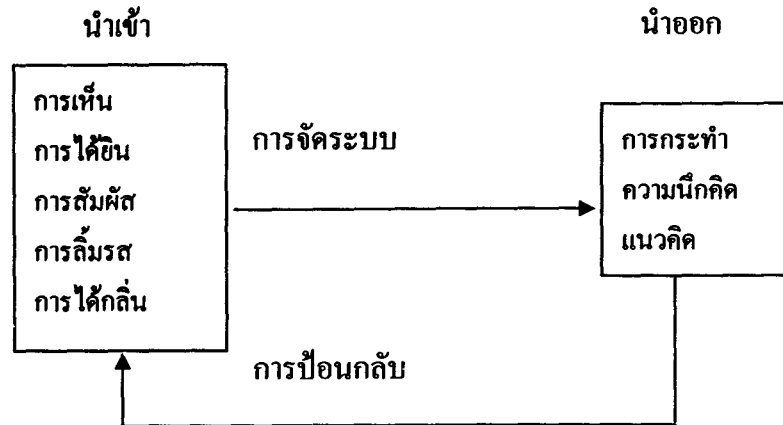
นวลศิริ เปาโรหิตย์ และอุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์ (2528 อ้างในสุวดี มลิินทาง
 กูร,2538 : 7) กล่าวว่า การรับรู้คือ กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากระทบกับประสาท
 สัมผัสต่าง ๆ ของเราและการแปลความหมายอย่างไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ในอดีตของเรา
 และสภาพจิตใจในปัจจุบันเป็นการสร้างความหมายเดียวกับ โลกภายนอกให้กับเราเอง

สุวดี มลิินทางกูร (2538:8) ได้ให้ความหมายการรับรู้คือ การแปลความ
 หรือให้ ความหมายกับสิ่งที่บุคคล ได้รับโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เมื่อเกิดการรับรู้ในตัวบุคคล
 แล้วจึงนำไปสู่การกระทำต่าง ๆ ของบุคคลโดยอาศัยความรู้ดั้งเดิมและประสบการณ์เป็นเครื่องช่วย
 และการรับรู้เกิดขึ้นนี้จะต้องผ่านกระบวนการรับรู้ภายในตัวบุคคลทุกครั้ง
 กระบวนการรับรู้ (Perception Process) แสดงได้ด้วยภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.4 กระบวนการรับรู้ (Perception Process)

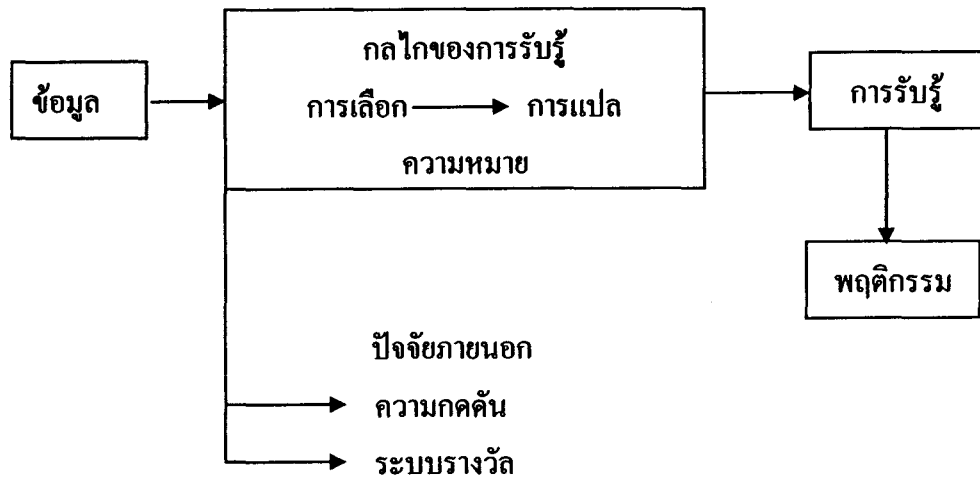
ฮุสซ์และ โบว์ดิช (Huse and Bowditch , 1977 อ้างใน สุวดี มลิินทางกูร,2538 : 9) ได้
 กล่าวว่าบุคคลแต่ละคนเป็นเสมือนระบบชนิดที่สามารถรับรู้ข่าวสารต่างๆ มาสู่ตนโดยผ่านประสาท
 สัมผัส ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การลิ้มรส การได้กลิ่น จากนั้นข้อมูลที่ได้รับเข้ามาจะ
 ได้รับการจัดระบบและกลายมาเป็นสิ่งที่รับรู้ โดยสามารถตอบสนองออกมาเป็นการกระทำ ความ
 นึกคิดและแนวคิด ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 การจัดระบบของกระบวนการรับรู้

คาลท์และโรเซนวิก (Kart and Rosenzweig, 1985 อ้างใน สุวดี มลิินทางกูร, 2538 : 9) ได้กล่าวว่าการรับรู้เป็นพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม เพราะการรับรู้เกิดจากการตอบสนองของร่างกายของแต่ละบุคคลต่อสิ่งเร้า ซึ่งการรับรู้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล รูปแบบการเกิดการรับรู้และสาเหตุที่ทำให้เกิดการรับรู้และสาเหตุที่ทำให้คนมีพฤติกรรมต่างกัน คือ มีแรงกระทบจากภายนอก เช่น ความเครียดในสถานการณ์นั้น ๆ รางวัลความกดดันจากกลุ่มและระบบ ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวแปลความหมายและประมวลการรับรู้การเลือกรับรู้สิ่งเร้าจากภายนอกของบุคคลมีความสำคัญเพราะแต่ละคนจะเลือกรับรู้เฉพาะข้อมูลที่ตรงตามความต้องการความพอใจและความเข้าใจ และปฏิเสธข้อมูลที่ไม่ต้องการหรือไม่พอใจ การแปลความหมายจากสิ่งเร้าจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม และระบบคุณค่าของแต่ละบุคคล ระบบปิดหลังการประมวลการรับรู้ จะมีความสัมพันธ์ระหว่างภาพพื้นของเหตุการณ์ต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลที่สนับสนุน (ดังแสดงในภาพที่ 2.6)

ประสบการณ์เดิม

ภาพที่ 2.6 กลไกของการรับรู้ตามแนวทางของคาลท์และโรเซนวิก

กระบวนการของการรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วย (ศิริชัย ไตรสารศรี , 2539:11)

- 1.การสัมผัสหรืออาการสัมผัส
- 2.ชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้าที่มาเร้า
- 3.การแปลความหมายจากอาการสัมผัส
- 4.การใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม เพื่อแปลความหมาย

2.2.2 องค์ประกอบของการรับรู้

จำเนียร ช่วง โชติ (2519:15 อ้างในศิริชัย ไตรสารศรี(2539:12)) กล่าวว่า

การรับรู้เป็นกระบวนการประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ

ประการแรก การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของสิ่งเร้า ซึ่งไปกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสให้เกิดการทำงานขึ้น และส่งรายละเอียดไปยังประสาทสัมผัส เพื่อส่งต่อไปยังสมองกระบวนการนี้เรียกว่าสัมผัส

ประการที่สอง การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและนำมาประสมกับข้อมูลอื่น ๆ กระบวนการนี้เรียกว่า การรับรู้ (Perception)

ประการที่สาม การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้รับรู้อันหมายถึงประสบการณ์เดิม แรงขับ ทศนคติ บุคลิกภาพ และอื่น ๆ ของผู้รับ เช่น การเอาใจใส่ (Attention)

2.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

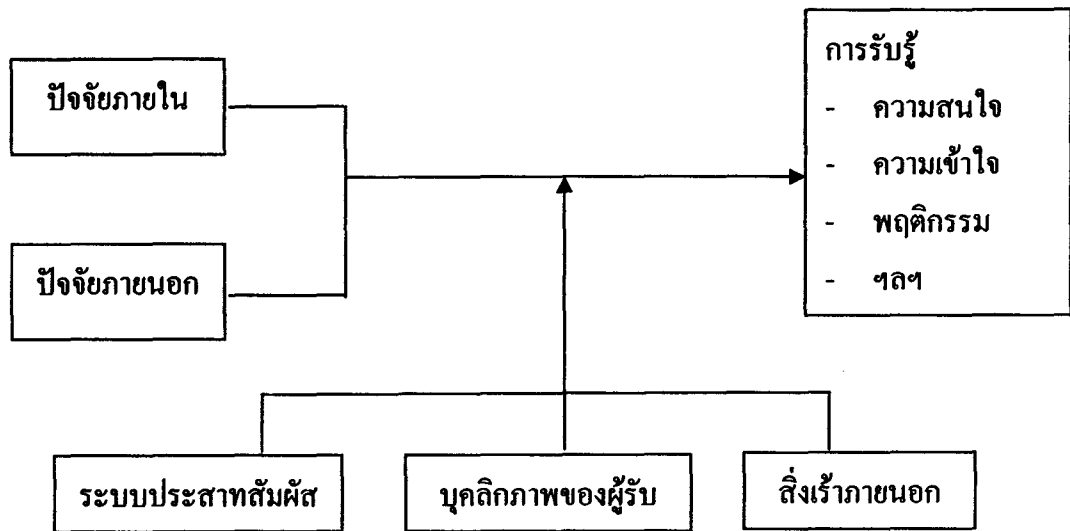
จำเนียร ช่วงโชติ (2519 : 18 อ้างในศิริชัย ไตรสารศรี,2539:12) การรับรู้เป็นกระบวนการ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนมีมากมาย สรุปได้ 2 ประการ คือ ประการแรก ได้แก่ บทบาทของปัจจัยภายในซึ่ง ได้แก่คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการของแรงขับ คุณค่า ความสนใจ

ประการที่สอง ได้แก่ บทบาทปัจจัยสำคัญภายนอก ซึ่ง ได้แก่ ความยึดมั่น ความเชื่อถือ คำแนะนำ คำสอน ที่ได้รับกันต่อ ๆ มาทั้งหมดนี้มีอิทธิพลที่ทำให้การรับรู้ที่บุคคลมีต่อเรื่องราว เหตุการณ์ภาวะแวดล้อมต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน

สุวดี มิลินทางกูร(2538:11) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ที่แบ่งได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางกายภาพของผู้รับ ได้แก่ ระบบประสาทสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง
2. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของผู้รับรู้ ได้แก่ ทักษะสติ อารมณ์ ค่านิยม ความต้องการความ สนใจ ความพอใจ ความรู้และประสบการณ์ เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ลักษณะของสิ่งแวดล้อมต่างของสิ่งเร้า เช่น สิ่งเร้าที่มีความเข้มกว่า สิ่งเร้าที่มีการกระทำซ้ำบ่อยๆ เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากเหตุปัจจัยภายในและภายนอกมากระทบกับประสาทสัมผัสของคนเรา กลายเป็นสิ่งที่รับรู้ สามารถแสดงออกมาในรูปของความสนใจ ความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมกระทำต่าง ๆ เป็นต้น ดังภาพที่ 2.7

ปัจจัยแทรก

ภาพที่ 2.7 การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากเหตุปัจจัยภายในและภายนอก

3. แนวคิดเกี่ยวกับสตรี

การเปลี่ยนแปลงของบทบาทสตรีตามสังคมสมัยใหม่ (Modernization) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมายในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคล โครงสร้างหน้าที่ ทางสังคม ระบบการเมือง รวมทั้งพฤติกรรมของสมาชิกสังคมกลุ่มต่าง ๆ ด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้กระตุ้นให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงได้มีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม บทบาทและพัฒนาเศรษฐกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามไปด้วย กลุ่มสตรีจึงกลายเป็นสมาชิกสังคมกลุ่มหนึ่งที่พยายามปรับเปลี่ยน และพัฒนาบทบาทของตนท่ามกลางปัญหาและอุปสรรคมากมาย เพราะ ได้เรียนรู้และตระหนักถึงความชอบธรรมในทางการเมืองการปกครองที่จำต้องจัดให้มีการแบ่งสรรอำนาจในทางการเมืองให้กับกลุ่มสังคมต่างๆ อย่างมีความเสมอภาคกันเพิ่มมากขึ้น

3.1 แนวคิดสตรีนิยม

แนวคิดสตรีนิยมเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อต่อสู้ ช่วงชิง ปฏิเสธและท้าทายต่อมิติต่างอุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่

แนวคิดและทฤษฎีสตรีนิยม จึงไม่อาจแยกขาดจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ ขบวนการสตรีนิยม จึงเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบหนึ่งเพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ ความเสมอภาคนี้จะเป็นไปได้ก็โดยนำเอาผู้หญิงกลับเข้ามาในกระแสหลักของการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างไรก็ตามสำหรับแนวคิดสตรีนิยมแล้วความเสมอภาคทางเพศไม่ได้เกิดขึ้น โดยตัดขาดจากความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากสตรีนิยมเชื่อว่า ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนั้นเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกับความไม่เท่าเทียมกันในด้านอื่นๆ เช่นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้น ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเชื้อชาติ รวมถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสีผิว การที่สตรีนิยมนำเอาเสียงที่ขาดหายไปของผู้หญิงและผู้ด้อยโอกาสในสังคมกลับเข้ามาสู่สังคมอีกครั้งหนึ่งย่อมทำให้วิถีทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ มีความเป็นวัตถุดิบมากขึ้น (กุลลณี นุทธากลิน, วรารักษ์ เฉลิมพันธุ์ศักดิ์, 2548 : 7 – 8)

แนวคิดลัทธิสตรี และนักสิทธิสตรีหรือนักสตรีนิยม(Feminism and Feminist) หมายถึงแนวคิดที่ให้ความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย แนวคิดลัทธิสตรีนิยมนั้นเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยโครงสร้างค่านิยม อำนาจ และระบบความเชื่อ เป็นการสร้างทางเลือกให้กับคนในสังคม สตรีนิยมจะป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศหญิง ผู้หญิง ความเป็นผู้หญิง กรวิกา บุญชื้อ (2538:18 – 19) ได้ให้ความหมายของแนวคิดสตรี (Feminism) เดิมเป็นภาษาฝรั่งเศส หมายถึง การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ชาร์ค อังใน กรวิกา บุญชื้อ, 2538)ในสังคมปัจจุบันนักสิทธิสตรี (Feminist) มักหมายถึงกลุ่มบุคคลที่พยายามที่จะแก้ปัญหาการตกเป็นเบี้ยล่างของผู้หญิง (รามานานอกกุล, 2533 อังใน กรวิกา บุญชื้อ , 2538 : 18) อธิบายสาเหตุของการกดขี่สตรีในสังคม การเคลื่อนไหวของนักสิทธิสตรีเป็นพลังทางสังคมที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอำนาจหญิงชาย มีตั้งแต่การปฏิรูปไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐาน เช่นแนวคิดของนักสิทธิสตรีแนวเสรีนิยม นักสิทธิสตรีแนวมาร์กซิสต์ นักสิทธิสตรีแนวสังคมนิยม และนักสิทธิสตรีแนวสุดขั้ว เนื่องจากแนวคิดสตรีมุ่งเพื่อจะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในเชิงตรรก คือความมีเหตุและผลจึงมีนัยยะของการปฏิบัติทางการเมืองด้วย

3.2 แนวคิดสตรีนิยมในประเทศไทย

ในสมัยรัชกาลที่ 7 โดยในปี พ. ศ. 2475 สตรีได้รับสิทธิทางการเมืองเท่าบุรุษ โดยมีต้องเรียกร้องและเมื่อมีสิทธิหน้าที่ก็ตามมา สตรีเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของตนเองต่อประเทศ ถึงที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทสตรีคือ ภาวะเศรษฐกิจ การศึกษา และ อารยธรรมตะวันตก บทบาทของสตรีนิยม หรือการเคลื่อนไหวทางด้านสิทธิสตรี สังคมไทยมี แนวโน้มในลักษณะที่จะ ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทย ดังนี้ (วันทนี วาติกะสิน, 2546 : 163 – 165)

1. การตื่นตัวในการรณรงค์เรื่องปัญหาของผู้หญิงและเด็กทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. นโยบายของรัฐบาลในเรื่องผู้หญิงและเด็ก มีแนวโน้มที่ชัดเจน ให้ความสำคัญและจริงใจที่จะแก้ปัญหา
3. การปฏิบัติงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับปัญหาของผู้หญิงและเด็กมีจำนวนมาก ได้นำเสนอปัญหาการคุกคามทางเพศ ทำให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม
4. การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ของสื่อมวลชนแขนงต่างๆทำให้คนในสังคมความเข้าใจปัญหาของผู้หญิงเพิ่มขึ้น
5. การตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้ผู้หญิงมีความรู้สึกว่าคุณหญิงก็เป็นเพศที่จะต้องได้รับความคุ้มครอง ได้รับความเสมอภาคเช่นเดียวกับผู้ชาย
6. ผู้หญิงได้รับ โอกาสทางสังคมมากขึ้น เช่น ผู้หญิงมีโอกาสด้านการศึกษา ทางอาชีพการงาน ทำให้ผู้หญิงมีแนวคิดที่จะปฏิรูปเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายในการเลี้ยงดู หรือพึ่งพาทางเศรษฐกิจ
7. การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมทำให้ผู้หญิงมีบทบาทค่อนข้างมากในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว

3.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

Kirkpatrick, Jean J (1979 อ้างใน ศศิพร อธิพันธ์, 2539 : 10) ได้อธิบายถึงลักษณะที่ส่งเสริมต่อการทำงานเพื่อส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นบุรุษหรือสตรี โดยจะต้องมีพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. เป็นคนที่อยู่ในภูมิถิ่นเดิม ทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกผูกพันลึกซึ้งต่อชุมชนเหมือนกับคนพื้นเพเดิม จากการศึกษา ศ.ศ.สตรีอเมริกันพบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในภูมิถิ่นเดิม
2. สภาพแวดล้อมขนาดเล็กทำให้บุคคลนั้นเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าชุมชนขนาดใหญ่
3. ชนชั้นในสังคม สร้างโอกาสประสบการณ์ เกียรติยศ และความรู้สึกให้กับบุคคลว่าการเข้าร่วมกับส่วนรวมมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ชนชั้นไม่ได้ประกันว่าสตรีในชนชั้นสูงจะมีความทะเยอทะยานสูง และสตรีในชนชั้นต่ำจะมีความทะเยอทะยานต่ำด้วยเพราะชนชั้นจะเป็นสิ่งช่วยสร้างโอกาสให้กับบุคคลจากการศึกษาพบว่า ศ.ศ.สตรีอเมริกันมาจากทุกชนชั้นในจำนวนที่เท่า ๆ กัน

4. การศึกษาและอาชีพของบิดามารดาไม่ใช่สิ่งช่วยพัฒนาให้ บุตรสาว มีความกระตือรือร้นอย่างไรก็ตามพบว่าการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา จะมีผลกระทบต่อรูปแบบของพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในงานสาธารณะของบุตร

5. ลักษณะสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองของสตรี แต่ผลกระทบจะลดน้อยลงเพราะปัจจัยด้านตัวบุคคล และการเปลี่ยนแปลงในสังคม สตรีที่กระตือรือร้น เชื่อมั่น ในตัวเอง มุ่งมั่นแสวงหาความสำเร็จก็จะสามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้

6. การกล่อมเกลாதงการเมืองการกล่อมเกลามาจากครอบครัวจะเป็นพื้นฐานจำแนกเป้าหมายการทำงานของบุคคล การมีบิดามารดาเป็นคนกระตือรือร้นในกิจกรรมส่วนรวมจะทำให้สตรีเรียนรู้ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ใช่เรื่องของบุรุษแต่ฝ่ายเดียวและบุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของชุมชนจะเกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าคนที่อยู่ห่างไกลชุมชน

3.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ผสมผสานอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย ขอม มอญ และแม้แต่มจีน ขณะเดียวกันวรรณกรรมและวัฒนธรรมความเชื่อของชาติต่างๆ ที่แทรกซึมเข้าสู่สังคมไทยนั้น ต่างก็เป็นสิ่งที่กำหนดสถานภาพและบทบาทของสตรีให้แตกต่างกันไปจากบุรุษในทางที่ด้อยกว่า จะเห็นได้จากคำสั่งสอนบุคคลชั้นสูงในสังคม เช่น พระคัมภีร์มุนธุธรรมศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ราชনীติ ทำให้เกิดการแบ่งแยกสตรีให้เป็นชนชั้นที่มีฐานะต่ำด้อยกว่าบุรุษ ประกอบกับการกำหนดบทบาทความเป็นเพศหญิงหรือชายให้แตกต่างกันออกไปนั้น เป็นสิ่งที่เกิดจากอบรมขัดเกลาทงสังคมมากกว่าอย่างอื่น ฉะนั้นจึงปรากฏว่าเป็นธรรมเนียมประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณว่า“ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” (จิราหนู โสภกา 2546:212)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทย (ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ สุวณี เจริญพงษ์ 2522, อ้างถึงในรัตนพร เศรษฐาคากุล) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบันเมื่อศึกษาถึงบรรยากาศทางการเมืองของประเทศโดยรวมถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จะพบว่าการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีการศึกษาในเขตเมืองหลวง การขยายตัวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เริ่มขยายตัวมากในสมัยรัชกาลที่ 6 ในช่วงตั้งแต่พ.ศ.2469 ถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองมีหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์ในประเทศถึง 35 ฉบับ และมีวารสารประมาณ 130ฉบับ การเติบโตของสื่อมวลชนในขณะนั้นได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองค่อนข้างรุนแรง เริ่มการวิจารณ์และเรียกร้องอิสรภาพและความเสมอภาค ส่วนใหญ่เป็นการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์ การตื่นตัวทางการเมืองขณะนั้นแม้ว่าจะเกิดกับคนที่มีการศึกษาในเขตเมืองหลวงก็ตามผลสะท้อน

ตามมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญฉบับแรกและกฎหมายเลือกตั้งฉบับแรก พ.ศ.2476 ที่บัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกัน ทั้งสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรและสมัครรับเลือกตั้ง นับประเทศผู้นำที่ได้ให้สิทธิทางการเมืองแก่สตรีเท่าเทียมชาย

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับประชาชนเดือนสิงหาคม พ.ศ 2540 ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตราที่ 30 กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันและมาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงเห็นได้ชัดว่ารัฐธรรมนูญได้คุ้มครองในเรื่องความเสมอภาคของชายและหญิง และคุ้มครองในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว แสดงให้เห็นว่าค่านิยมของสังคมไทยแท้จริงแล้วไม่มีการกีดกันจากบุรุษเพศแต่อย่างไร (วันทนีย์ วาสิกะสิน, 2546 : 29)

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยครั้งนี้ จะกล่าวถึงสตรีในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

3.4.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

ในอดีตสตรีเข้ามามีบทบาทในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนน้อยมาก สตรีคนแรกที่ได้รับการยอมรับและสามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อมีการเลือกตั้งซ่อมในวันที่ 5 มีนาคม 2492 คือ นางอรพินท์ ไชยกาล หลังจากนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ถึงปัจจุบันมีสตรีได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกครั้ง แต่ยังเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชายที่ชนะในการเลือกตั้ง

สังเกตได้จากตารางที่ 4.1 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส.ในปี 2476 – 2548 แนวโน้มสตรีเข้ามามีบทบาทในสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนมากขึ้น สังเกตได้จากในปี 2495 สัดส่วนของสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งมีประมาณร้อยละ 3 ของจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง ในขณะที่ในปี 2538 สัดส่วนของสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งประมาณร้อยละ 6 ของจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่า 2538 สัดส่วนของสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น 1 เท่าของปี 2495 โดยเฉพาะในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด คือ การเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 มี ส.ส.ชายทั้งสิ้น 447 และมีสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 53 หรือคิดเป็นร้อยละ 10.6 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดอย่างไรก็ตาม โอกาสในการรับเลือกตั้งของสตรียังคงต่ำกว่าชาย ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การมีส่วนร่วมในทางการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. ในปี 2476 – 2548

ครั้งที่	วันเลือกตั้ง		จำนวนผู้สมัคร			จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง			
			รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	
1	15	พ.ย.	2476	na	na	Na	78	Na	Na
2	7	พ.ย.	2480	na	na	Na	91	Na	Na
3	12	พ.ย.	2481	na	na	Na	91	Na	Na
4	6	ม.ค.	2489	na	na	Na	96	Na	Na
5	29	ม.ค.	2491	na	na	Na	99	Na	Na
6	26	ก.พ.	2495	na	na	Na	123	119	4
7	26	ก.พ.	2500	966	na	Na	160	159	1
8	15	ธ.ค.	2500	813	na	Na	160	156	4
9	10	ก.พ.	2521	1253	1226	27	219	214	5
10	26	ม.ค.	2518	2199	na	Na	269	266	3
11	4	เม.ย.	2519	2329	na	Na	279	272	7
12	22	เม.ย.	2522	1262	na	Na	301	292	9
13	18	เม.ย.	2526	1880	1862	54	324	311	13
14	27	ก.ค.	2529	3811	3449	362	347	335	12
15	24	ก.ค.	2531	3612	3246	366	357	347	10
16	22	มี.ค.	2535	2954	2742	212	360	348	12
17	13	ก.ย.	2535	2417	2175	242	360	345	15
18	2	ก.ค.	2538	2372	2130	242	391	367	24
19	17	พ.ย.	2539	2310	1950	360	393	371	22
20	6	ม.ค.	2544	3646	3163	483	500	454	46
*21	6	ก.พ.	2548	2289	na	Na	500	47	53

หมายเหตุ NA (Not Available) คือปีที่ไม่สามารถรวมคะแนนได้

3.4.2 สมาชิกวุฒิสภาสตรี

ประเทศไทยมีวุฒิสภาหรือที่บางคน เรียกว่าสภาสูง เป็นสภาที่สมาชิกมาจากการแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติโดย กถันกรองและให้การรับรองร่างกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอ ประเทศไทยมีวุฒิสภาตั้งแต่ปี 2489 แต่ในช่วงระหว่างปี 2489 – 2517 ไม่มีข้อมูลชัดเจนว่ามีวุฒิสมาชิกหญิงในสัดส่วนเท่าใดของวุฒิสมาชิกชาย แต่มีรายงานระบุว่า ก่อนปี 2517 ปรากฏว่า มีวุฒิสมาชิกหญิง 3 คน ได้แก่คุณหญิงเลขา อภัยวงศ์ (2492 – 2494) คุณหญิงละเอียด พิบูลสงคราม (2492 – 2494) และคุณหญิงแรม พรหมโมบล บุญยประสพ (2500 -2516)

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2517 มีการแต่งตั้งวุฒิสมาชิก ซึ่งมีสตรีที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 9 คน แต่โดยภาพรวมสตรีไม่ค่อยมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งนี้ หากพิจารณาจาดารายที่ 2.2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสตรีในวุฒิสภาระหว่างปี 2819 ถึงปี 2543 จะเห็นได้ว่าจำนวนวุฒิสมาชิกสตรีในวุฒิสภามีสัดส่วนสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปี 2539 และปี 2543 มีสตรีได้รับการแต่งตั้งเข้ามา เป็นสมาชิกวุฒิสภา 21 คน หรือร้อยละ 8 ของจำนวนวุฒิสภาโดยรวม ในปี 2539 และร้อยละ 11 ของจำนวนวุฒิสภาโดยรวมในปี 2543 ตามลำดับ สาเหตุจำนวนที่วุฒิสมาชิกสตรีในวุฒิสภาโดยรวมในปี 2543 ตามลำดับ สาเหตุจำนวนที่วุฒิสมาชิกสตรีในวุฒิสภามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีแรงกดดันจากกลุ่มพลังสตรีต่างๆ ในเรื่องของความไม่เท่าเทียมกัน

ตารางที่ 2.2 การมีส่วนร่วมของสตรีในวุฒิสภาระหว่างปี 2519 และปี 2543

ปี พ.ศ	ชาย	หญิง	หญิงร้อยละ	รวม
2519	322	18	5.3	340
2520	350	10	2.78	360
2522	222	3	1.34	225
2524	222	3	1.34	225
2526	239	4	1.64	243
2528	238	5	2.06	243
2529	255	5	1.93	260
2530	255	5	1.63	260

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ปีพ.ศ.	ชาย	หญิง	หญิงร้อยละ	รวม
2531	262	5	1.88	267
2532	261	6	2.25	267
2535	263	7	2.6	270
2539	239	21	8.08	260
2543	179	21	10.5	200
รวมทั้งสิ้น	3307	113	3.31	3420

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการรวบรวมผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

จรัญ จงสวัสดิ์ (2533 : 173-176) ได้ทำการศึกษาเรื่องแบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชาชนในเขตสุขาภิบาลที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้งและประธาน กรรมการ โดย ตำแหน่ง ผลการศึกษา พบว่า ผู้ชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้หญิง อายุ พบว่า ผู้มีอายุสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า การศึกษา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปานกลางมีระดับส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในอัตราสูงกว่าปัจจัยอื่น รายได้ พบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นอันดับสองรองจากปัจจัยด้านการศึกษา

จิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาและลงทะเบียนในปีการศึกษา 2539 จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบว่า

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยพบว่า นักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยมาก

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ แยกประเมินองค์ประกอบแต่ละด้านปรากฏว่า โดยเฉลี่ยนักศึกษามีส่วน

ร่วมทางการเมืองในด้านใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเพศ มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา โดยนักศึกษาเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาเพศหญิง สำหรับปัจจัยด้านอายุ ชั้นปีการศึกษา ภูมิฐานะการเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมกลุ่มต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย อาชีพของบิดา - มารดา รายได้ของบิดา - มารดา ความสนใจข่าวสารการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ชลธิชา มีแสง(2544:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ รุ่น 110และรุ่น 11 และที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวน 313 คน ผลศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ มีสถานภาพโสด มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีอาชีพเป็นข้าราชการพลเรือน มีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ โดยติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์และมีความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งมีความรู้มีสมถนะทางการเมืองอยู่ในระดับสูง

2. นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับปานกลางซึ่งพิจารณาจากกิจกรรมการมีส่วนร่วม 5 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งด้านการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนด้านการติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมืองด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและด้านการชุมนุมทางการเมือง โดยนักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและด้านการติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางและมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและด้านการชุมนุมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คือเพศ อายุ สาขาวิชาที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อาชีพและความสนใจรับข่าวสารทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คือสถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ความเข้าใจในหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและความรู้สึกรักมีสมรรถนะทางการเมือง

ชไมพร เหล่าพงศ์เจริญ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครู โดยศึกษากรณีโรงเรียนก้นทรลักษณ์วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 105 คน ในการศึกษา 2539 ผลการศึกษาพบว่าข้าราชการครู โรงเรียนก้นทรลักษณ์วิทยา จังหวัดศรี

สะเกษ มีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับปานกลาง หากพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองข้าราชการครูมีส่วนร่วมในระดับสูง การสนทนาและการสนับสนุนในทางการเมือง การติดตามการหาเสียงของนักการเมือง มีส่วนร่วมในระดับปานกลางการติดต่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าเพศ อายุ อาชวราชการ รายได้ต่อเดือน การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนครูในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาและการศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน

วรทัศน์ วานิชอังกูร (2534 : 211-215) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอายุน้อยจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอายุมากขึ้น และมีรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าใน 3 รูปแบบ คือ การติดต่อตามข่าวสารทางการเมือง การติดต่อเจ้าหน้าที่ราชการ และการนั่งเฉยทางการเมืองในด้านระดับการศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีการศึกษาสูงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าใน 5 รูปแบบคือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง และการหาเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเข้าสังกัดกลุ่มเพื่อมีบทบาทในทางการเมืองหรือบทบาทอื่น และการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง

ในด้านรายได้พบว่า ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีรายได้สูงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีรายได้ต่ำ และมีรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าใน 6 รูปแบบ คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมพรรคการเมือง และการหาเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การประท้วง การเข้าสังกัดกลุ่มเพื่อมีบทบาทในทางการเมืองหรือบทบาทอื่นและการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมืองและในด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนานจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านที่สั้นกว่า

วีรวัดน์ เปรมประภา (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไฟฟ้านครหลวง โดยมีตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง 8 รูปแบบ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟัง การหาเสียง ของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง การร่วมฟังอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง การพุดจาซักชวนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การร่วมเดินขบวนประท้วงทางการเมือง การร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวกับ

ปัญหาทางการเมือง การรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงินให้แก่พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า เพศ การศึกษา การเป็นสมาชิก สหภาพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้มีการศึกษาสูง ผู้มีตำแหน่งตำแหน่งต่ำในองค์กรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง สูงกว่าตำแหน่งผู้มีตำแหน่งสูง สำหรับในเรื่องการสื่อสารทางการเมือง พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

เสนห์ นนทโชติ (2534:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชน โดยเฉลี่ยมีระดับการสื่อสารทางการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างต่ำ ประชาชนในชุมชนชนบท ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าประชาชนที่มีระดับสื่อสารทางการเมืองต่ำกว่า ในด้านการสื่อสารทางการเมืองประชาชนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับสื่อมากกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล ประชาชนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับสื่อมาก่อนมากกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารทางการเมือง จากช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในชุมชนชนบทเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่ไม่แน่นอนในอัตราที่ใกล้เคียงกันส่วนผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการชักจูง ระดมพลังงานจากผู้อื่นมีจำนวนน้อยกว่าสองประเภทแรก ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางเปิดรับสื่อมวลชน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง จากช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลและในทางตรงกันข้ามประชาชนที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการชักจูงระดมพลังงานกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมือง จากการเปิดรับสื่อมวลชน

สิทธิรัตน์ มานิตกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการสำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามตัวแปรทางด้านภูมิหลังพบว่า ระดับการศึกษาและอายุราชการมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับสูงทางบวก ระดับตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลางบวก และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงทางบวกนอกจากนี้ตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

เพียงใจ ก่อเจริญสกุล(2544:บทคัดย่อ)ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในเขตเทศบาลนคร ยะลา จำนวน 398 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน 3. ประเภทของประชาชนในเขตเทศบาลนคร ยะลา คือหนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุและโทรทัศน์พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับการรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาเป็นวิทยุและหนังสือพิมพ์รายวันตามลำดับและเมื่อพิจารณาการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนแต่ละประเภทพบว่าประชาชนนิยมเลือกอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและดูโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาของข่าวสารประเภทข่าวการเมืองมากที่สุด ส่วนรายการวิทยุประชาชนเลือกฟังมากที่สุด คือรายการบันเทิง เพลง ละคร ด้านความถี่ในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน พบว่าประชาชนอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ฟังวิทยุและดูโทรทัศน์ทุกวัน ด้านปริมาณเวลาที่ใช้ในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน พบว่าประชาชนใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากที่สุด คือมากกว่า 21 ช่องในแต่ละสัปดาห์ ส่วนการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและฟังวิทยุใช้เวลาเท่าๆกันคือ 3.31-7.00 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในด้านสถานที่ในการรับข่าวสาร ประชาชนเกือบทั้งหมดอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์ที่บ้านของตนเอง สำหรับหนังสือพิมพ์รายวัน ประชาชนนิยมเลือกอ่าน คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเลือกฟังวิทยุที่เป็นคลื่นวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม มากที่สุด

2. ระดับทัศนคติของประชาชนต่อสื่อมวลชนอยู่ในระดับมีดี

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลนคร ยะลา ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพรายได้ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับเพศ การนับถือศาสนา ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และทัศนคติของประชาชนต่อสื่อมวลชนไม่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชน โดยประเด็นที่น่าสนใจพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงขึ้น ก็จะมีการใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวันมากขึ้นและนำไปสู่การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนมากขึ้นด้วย

สรุป

จากแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนั้น พอสรุปได้ว่าน่าเกิดจาก ปัจจัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งหมายถึง เรื่องของ อายุ,อาชีพ,การศึกษา,รายได้, และสถานภาพในการสมรส เพราะสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความชัดเจนมากที่สุดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความสนใจในทางการเมือง มีความตระหนักในผลการเมืองที่มีต่อชีวิตของตน นอกจากนั้น ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง

ประเด็นที่สอง ปัจจัยด้านสื่อมวลชนซึ่งหมายถึง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ไปสู่ประชาชน เป็นการกระตุ้นความสำนึกทางการเมือง ให้แก่

ประชาชนโดยตรงในปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนจึงมีความสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้รวดเร็วและส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย

ประเด็นที่สาม ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนนั้นเมื่อนำไปผ่านกระบวนการความคิด ทักษะคิด อารมณ์ ประสบการณ์ และความเชื่อแล้วประชาชนจะสามารถแสดงออกด้วยความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรม ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

จากประเด็นปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นนอกจากจะนำไปสู่การศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วยังทำให้ทราบว่าในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีลักษณะและรูปแบบเป็นอย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ซึ่งการดำเนินการวิจัย เป็นแบบพัฒนาเปรียบเทียบ เหตุและผล จนได้ข้อยุติด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรซึ่งเป็นสตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตคอนเมืองจำนวน 60,354 คน (ข้อมูลสำนักงานเขตคอนเมือง 31 ตุลาคม 2547) ได้แก่

สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 1 จำนวน	9,061	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 2 จำนวน	1,799	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 3 จำนวน	16,758	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 4 จำนวน	8,711	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 5 จำนวน	7,299	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 6 จำนวน	1,647	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 7 จำนวน	1,561	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 8 จำนวน	1,186	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 9 จำนวน	8,365	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 10 จำนวน	777	คน
สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ 11 จำนวน	3,190	คน
รวม	60,354	คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่สตรีในเขตคอนเมืองจำนวน 302 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากสตรีที่มีสิทธิเลือกตั้ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบช่วงชั้น (Stratified Romdom Sampling) โดยใช้ตาราง Yamane's ตารางที่3.1 แสดงการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1	9061	45
หมู่ที่ 2	1799	9
หมู่ที่ 3	16758	84
หมู่ที่ 4	8711	44
หมู่ที่ 5	7299	36
หมู่ที่ 6	1647	8
หมู่ที่ 7	1561	8
หมู่ที่ 8	1186	6
หมู่ที่ 9	8365	42
หมู่ที่ 10	777	4
หมู่ที่ 11	3190	16
รวม	60354	302

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย อายุ, อาชีพ, สถานภาพสมรส , ระดับการศึกษา และรายได้ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 วิจัยด้านสื่อ ใช้แบบสอบถามแบบร้อยละ ในการรวบรวมข้อมูลเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์,วิทยุ,หนังสือพิมพ์,นิตยสาร,วารสาร และอินเทอร์เน็ตจำนวน 1 ข้อ และแบบสอบถามความแบบมาตราประมาณค่า(Rating Scales) จำนวน 5 ข้อ ในการรวบรวมข้อมูลความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน โดยแบ่งระดับความถี่เป็น 5 ระดับคือ ทุกวัน, 2-3วันครั้ง, สัปดาห์ละครั้ง, 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง,เดือนละครั้ง

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ใช้แบบสอบถามแบบมาตรา
ประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับจำนวน 10 ข้อ ในการรวบรวมข้อมูลความถี่ในการรับรู้
ข่าวสารทางการเมือง โดยแบ่งระดับความถี่เป็น 5 ระดับ คือ ทุกวัน, 2-3 วันครั้ง, สัปดาห์ละครั้ง,
2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง, เดือนละครั้ง

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใน 2 ประเด็น คือ

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็น
จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วย
อย่างยิ่ง, เห็นด้วย, ไม่มีความเห็น, ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแบ่งคำถามเป็น 4 เรื่อง 3 เรื่อง
แรกคือ การรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง การพูดถกเถียงทางการเมือง รวม 15 ข้อ
เป็นแบบทดสอบแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับคือทุกครั้งที่มีโอกาส ,เกือบทุกครั้งที่มี
โอกาส ,บางครั้ง, นานๆ ครั้ง, ไม่เคยเลย, และเรื่องที่ 4 คือการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5 ข้อ เป็น
แบบทดสอบร้อยละ

โดยมีค่าคะแนนที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้

ทุกวัน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ทุกครั้งที่มีโอกาส	มีค่าคะแนน 5
2 - 3 วันครั้ง	เห็นด้วย	เกือบทุกครั้งที่มี	มีค่าคะแนน 4
สัปดาห์ละครั้ง	ไม่มีความเห็น	โอกาส	มีค่าคะแนน 3
2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง	ไม่เห็นด้วย	บางครั้ง	มีค่าคะแนน 2
เดือนละครั้ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นาน ๆ ครั้ง	มีค่าคะแนน 1
		ไม่เคยเลย	

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนที่แสดงถึง การมีส่วนร่วม ดังนี้

คะแนน	การมีส่วนร่วมทางการเมือง
4.21 – 5.00	ทุกวัน / เห็นด้วยอย่างยิ่ง / ทุกครั้งที่มีโอกาส
3.41 – 4.20	2-3 วันครั้ง / เห็นด้วย / เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส
2.61 – 3.40	สัปดาห์ละครั้ง / ไม่มีความเห็น / บางครั้ง
1.81 – 2.60	2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง / ไม่เห็นด้วย / นานๆ ครั้ง
1.00 – 1.80	เดือนละครั้ง / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / ไม่เคยเลย

ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด (Opened – Ended Questions) เป็นคำถามแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำนวน 2 ข้อ เพื่อให้สตรี เขตคอนเมืองได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าดังกล่าวมากำหนดและสร้างแบบสอบถามโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำ

3.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาเพื่อแก้ไขให้เหมาะสม

3.4 นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

3.5 นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิใช้ปรับปรุงแบบสอบถามและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มสตรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.6 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) เท่ากับ 0.8721

3.7 นำแบบสอบถามที่มีค่าความน่าเชื่อถือได้ ทำตามเกณฑ์มาตรฐานจัดทำฉบับจริง ไม่ใช่เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากพัฒนาชุมชนเขตคอนเมือง และคณะกรรมการชุมชนแต่ละหมู่บ้าน เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับสตรีกลุ่มตัวอย่าง เมื่อวันที่ 27-30 เมษายน 2548 และขอรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 302 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science) ซึ่งได้ค่าสถิติ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตคอนเมืองใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตัวเลขค่าสถิติร้อยละ(Percentage)

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตัวเลขค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตัวเลข ค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตัวเลข ค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)และใช้ค่าสถิติ ไคสแควร์ (Chi Square) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล, ปัจจัยด้านสื่อมวลชนและปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของสตรี : ศึกษาเฉพาะสตรีในเขตคอนเมือง ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ปังจยข้อมูลส่วนบุคคลของสตรีในเขตคอนเมือง

ตอนที่ 2 ปังจยการเป็รับและความถึในการเป็รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมือง

ตอนที่ 3 ปังจยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 1 ปังจยข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ปังจยข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่อายุ,อาชีพ,สถานภาพ,การศึกษาและรายได้

ตารางที่ 4.1 ปังจยข้อมูลส่วนบุคคลของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ,อาชีพ,สถานภาพ,การศึกษาและรายได้

(n=302)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.อายุ		
18 – 30 ปี	102	33.8
31 – 40 ปี	91	30.1
41 – 50 ปี	59	19.5
51 ปีขึ้นไป	50	16.6
รวม	302	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=302)		
ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2.อาชีพ		
แม่บ้าน	87	28.8
ค้าขาย	77	25.5
กรรมกร/รับจ้าง	31	10.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	29	9.6
พนักงานภาคเอกชน	38	12.6
วิชาชีพอิสระ	3	1.0
นักศึกษา	37	12.3
นักรการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ	-	-
รวม	302	100.0
3.สถานภาพ		
โสด	102	33.8
สมรส	174	57.6
หย่าร้าง	14	4.6
หม้าย	12	4.0
รวม	302	100.0
4.การศึกษา		
ประถมศึกษา	69	22.8
มัธยมศึกษา	92	30.5
ปวช.หรือเทียบเท่า	35	11.6
ปวส.หรือเทียบเท่า	43	14.2
ปริญญาตรี	51	16.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=302)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	193	63.9
10,001 – 20,000 บาท	85	28.1
20,001 – 30,000 บาท	18	6.0
30,001 – 40,000 บาท	2	0.7
40,001 บาทขึ้นไป	4	1.3
รวม	302	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 18 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีอาชีพเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมา มีอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 25.5 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงนามีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 33.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 22.8 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมา มีรายได้ 10,000 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.1

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลในการเปิดรับและความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อมวลชนประเภท โทรทัศน์, วิทยุ, นิตยสารวารสาร, หนังสือพิมพ์, อินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4.2 การเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
(n=302)

ประเภทสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
โทรทัศน์	269	89.1
วิทยุ	7	2.3
นิตยสาร, วารสาร	1	0.3
หนังสือพิมพ์	20	6.6
อินเทอร์เน็ต	5	1.7
รวม	302	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.1 รองลงมาเป็นสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตารางที่ 4.3 ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สื่อ						(n=302) (ร้อยละ)		ระดับการเปิดรับข่าวสาร
	ทุกวัน วันครั้ง	2-3 สัปดาห์ ครั้ง	2-3 สัปดาห์ ครั้ง	เดือนละ ครั้ง	\bar{x}	S.D		
โทรทัศน์	261 (86.4)	26 (8.6)	6 (2.0)	3 (1.0)	6 (2.0)	4.76	0.72	ทุกวัน
วิทยุ	73 (24.2)	145 (48.0)	37 (12.3)	18 (6.0)	29 (9.6)	3.71	1.18	2-3วันครั้ง
หนังสือพิมพ์	172 (57.0)	84 (27.8)	21 (7.0)	12 (4.0)	13 (4.3)	4.29	1.05	ทุกวัน
นิตยสาร วารสาร	23 (7.6)	138 (45.7)	44 (14.6)	31 (10.3)	66 (21.9)	3.07	1.32	สัปดาห์ ครั้ง
อินเทอร์เน็ต	30 (9.9)	179 (59.3)	20 (6.6)	12 (4.0)	61 (20.2)	3.35	1.31	สัปดาห์ ครั้ง
รวมเฉลี่ย						3.83	0.76	2-3วันครั้ง

จากตาราง 4.3 พบว่าในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมืองโดยรวมอยู่ในระดับ 2-3 วันครั้ง ($\bar{x} = 3.83$, S.D= 0.76) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนทุกวันได้แก่ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 57.0 สำหรับการเปิดรับข่าวสารการเมือง 2-3 วันครั้งได้แก่ วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 48.0 นอกจากนั้นอยู่ในระดับสัปดาห์ละครั้ง

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

ตารางที่ 4.4 ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n=302) (ร้อยละ)

ข้อ	ข้อความ	ทุกวัน 2-3 วันครั้ง	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 สัปดาห์ ละครั้ง	เดือนละ ครั้ง	\bar{X}	S.D	ระดับ การรับรู้ ข่าวสาร	
10	การสนทนาก็เกี่ยวกับ เหตุการณ์ทางการเมือง กับสมาชิกใน ครอบครัว	94 (31.1)	110 (36.4)	51 (16.9)	20 (6.6)	27 (8.9)	3.74	1.22	ทุกวัน
11	การสนทนาก็เกี่ยวกับ เหตุการณ์ทางการเมือง กับเพื่อน	52 (17.2)	108 (35.8)	73 (24.2)	39 (12.9)	30 (9.9)	3.37	1.20	สัปดาห์ ละครั้ง
12	การฟังอภิปรายเกี่ยว กับเรื่องทางการเมือง จากสถานที่ต่างๆ	22 (7.3)	70 (23.2)	50 (16.6)	44 (14.6)	116 (38.4)	2.46	1.39	2-3 สัปดาห์ ต่อครั้ง
13	การไปดูนิทรรศการ เกี่ยวกับเรื่องทาง การเมืองจากสถานที่ที่ ต่างๆ	20 (6.6)	61 (20.2)	60 (19.9)	46 (15.2)	115 (38.1)	2.42	1.35	2-3 สัปดาห์ ละครั้ง
14	การร่วมรับฟังการ วิทยุวิจารณ์ เรื่อง การเมืองทาง การเมืองทางวิทยุ	60 (19.9)	96 (31.8)	65 (21.5)	34 (11.3)	47 (15.6)	3.29	1.33	สัปดาห์ ละ ครั้ง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

		(n=302) (ร้อยละ)							
ข้อ	ข้อความ	ทุกวัน 2-3 วันครั้ง	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 สัปดาห์ ละครั้ง	เดือนละ ครั้ง	- X	S.D	ระดับ การรับรู้ ข่าวสาร	
15	การร่วมรับฟังการ วิพากษ์วิจารณ์ เรื่อง การเมืองทางโทรทัศน์	138 (45.7)	90 (29.8)	39 (12.9)	14 (4.6)	21 (7.0)	4.03	1.18	2-3 วัน ครั้ง
16	การติดตามข่าวและ เหตุการณ์ทางการเมือง ทางวิทยุ	100 (33.1)	97 (32.1)	49 (16.2)	24 (7.9)	32 (10.6)	3.69	1.29	2-3 วัน ครั้ง
17	การติดตามข่าวและ เหตุการณ์ทางการเมือง ทางโทรทัศน์	197 (65.2)	70 (23.2)	14 (4.6)	11 (3.6)	10 (3.3)	4.43	0.98	ทุกวัน
18	การติดตามความ เคลื่อนไหวทาง การเมืองจาก หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วารสาร	118 (39.1)	71 (23.5)	55 (18.2)	18 (6.0)	40 (13.2)	3.69	1.38	2-3 วัน ครั้ง
19	การติดตามข่าวการ ทำงานของนักการเมือง เพื่อทราบความ เคลื่อนไหวและ สถานการณ์บ้านเมือง จากโทรทัศน์	186 (61.6)	71 (23.5)	21 (7.0)	12 (4.0)	12 (4.0)	4.35	1.04	ทุกวัน
20	การติดตามข่าวสารการ ทำงานหรือผลงานของ นักการเมืองแล้วนำ ประเด็นที่น่าสนใจมา จับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์	67 (22.2)	81 (26.8)	72 (23.8)	43 (14.2)	39 (12.9)	3.31	1.31	สัปดาห์ ละครั้ง
เฉลี่ยรวม							3.52	0.73	2-3 วัน ครั้ง

จากตาราง 4.4 พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับ 2-3 วันครั้ง ($\bar{x} = 3.52$, S.D=0.73) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองทุกวัน ได้แก่ การติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมืองทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมา ได้แก่ การติดตามข่าวการทำงานของนักการเมืองเพื่อทราบความ

เคลื่อนไหวและสถานการณ์บ้านเมืองจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 61.6 ส่วนการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 2-3 วันครั้ง ได้แก่ การร่วมรับฟัง การวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการเมืองทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 29.8 และ การสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.4 สำหรับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 2-3 สัปดาห์ละครั้ง ได้แก่ การอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองจากสถานที่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 14.6 และ การไปดูนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองจากสถานที่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.2 นอกนั้นมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองสัปดาห์ละครั้ง

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเขตคอนเมือง

4.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อ	ข้อความ						(n=302)	(ร้อยละ)	ระดับ ความ คิดเห็น
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	S.D	
21	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของการ กระทำหรือ พฤติกรรมที่ ประชาชนการ แสดงออกในทาง การเมือง	93 (30.8)	163 (54.0)	37 (12.3)	7 (2.3)	2 (0.7)	4.12	0.76	เห็นด้วย
22	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของการ กระทำที่เกิดขึ้น โดยสมัครใจ	99 (32.8)	165 (54.6)	31 (10.3)	6 (2.0)	1 (0.3)	4.18	0.71	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ						(n=302) (ร้อยละ)		ระดับ ความ คิดเห็น
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	— X	S.D	
23	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของความคิด หรืออุดมการณ์ของ ประชาชนทาง การเมือง	83 (27.5)	151 (50.0)	49 (16.2)	18 (6.0)	1 (0.3)	3.98	0.84	เห็นด้วย
24	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของประชาชน ไม่ใช่หน้าที่การเมือง	66 (21.9)	110 (36.4)	86 (28.5)	35 (11.6)	5 (1.7)	3.65	1.00	เห็นด้วย
25	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของกิจกรรมที่ เกิดจากประชาชน	73 (24.2)	127 (42.1)	72 (23.8)	27 (8.9)	3 (1.0)	3.79	0.94	เห็นด้วย
27	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของการแสดง พลังของประชาชน ทางการเมืองที่มี ต่อรัฐบาล	72 (23.8)	132 (43.7)	75 (24.8)	21 (7.0)	2 (0.7)	3.83	0.89	เห็นด้วย
28	การเข้าร่วมชุมนุม ประท้วงเป็นการ กระทำเพื่อหวังผล ต่อการตัดสินใจ ของรัฐบาลในเรื่อง นโยบาย	36 (11.9)	88 (29.1)	113 (37.4)	48 (15.9)	17 (5.6)	3.26	1.04	ไม่มีความ เห็น
29	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น เรื่องของการ สนับสนุนหรือ กดดันให้รัฐบาล เปลี่ยนแปลง นโยบาย	44 (14.6)	81 (26.8)	107 (35.4)	63 (20.9)	7 (2.3)	3.30	1.03	ไม่มีความ เห็น

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ						(n=302)		(ร้อยละ)
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
30	การมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็น การกระทำหรือ กิจกรรมของ ประชาชนที่เกิดขึ้น โดยสมัครใจโดยมี จุดประสงค์ที่มี อิทธิพลต่อการ ตัดสินใจของ รัฐบาลหรือ หน่วยงานของรัฐ	65 (21.5)	107 (35.4)	90 (29.8)	34 (11.3)	6 (2.0)	3.63	1.01	เห็นด้วย
	เฉลี่ยรวม						3.76	0.57	เห็นด้วย

จากตาราง 4.5 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.76$, S.D= 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดพบว่าเรื่องที่เห็นด้วยได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการกระทำที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจคิดเป็นร้อยละ 54.6 รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการกระทำหรือพฤติกรรมที่ประชาชนแสดงออกในทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 54.0 ส่วนเรื่องที่ไม่มีความเห็นได้แก่การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการสนับสนุนหรือกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 35.4 และการเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเป็นการกระทำเพื่อหวังผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 37.4

4.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.2.1 การรณรงค์หาเสียง

ตารางที่ 4.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่อง
การณณรงค์หาเสียง

ข้อ	ข้อความ						(n=302) (ร้อยละ)		รูปแบบการมี ส่วนร่วม ทางการเมือง
		ทุกครั้งที่มีโอกาส	เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่ เคย	\bar{X}	S.D	
31	ท่านเคยช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งเพื่อจะได้คนดีมาทำงานให้บ้านเมืองหรือไม่	61 (20.2)	46 (15.2)	77 (25.5)	30 (9.9)	88 (29.1)	2.87	1.49	บางครั้ง
32	ท่านเคยช่วยผู้สมัครหาเสียงเพื่อนำนโยบายดีๆ มีประโยชน์ไปบอกเล่าให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้รับรู้จะได้มาใช้สิทธิ์ลงคะแนนมากๆ หรือไม่	61 (20.2)	54 (17.9)	67 (22.2)	53 (17.5)	67 (22.2)	2.96	1.43	บางครั้ง
33	ท่านเคยช่วยผู้สมัครหาเสียง โดยนำเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครไปเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไปหรือไม่	55 (18.2)	33 (10.9)	54 (17.9)	50 (16.6)	110 (36.4)	2.58	1.51	นานๆครั้ง
34	ท่านเคยช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงในรูปแบบการพาผู้สมัครไปพบกลุ่มบุคลากร เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนมากๆ หรือไม่	46 (15.2)	23 (7.6)	38 (12.6)	38 (12.6)	157 (52.0)	2.22	1.51	นานๆครั้ง
35	ท่านเคยช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งในรูปแบบของการไปชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนมากๆ หรือไม่	64 (21.2)	39 (12.9)	44 (14.6)	42 (13.9)	113 (37.4)	2.67	1.58	บางครั้ง
เฉลี่ยรวม						2.66	1.28	บางครั้ง	

จากตารางที่ 4.6 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการรณรงค์หาเสียงโดยรวมเป็นแบบบางครั้ง ($\bar{x} = 2.66, S.D=1.28$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าการรณรงค์หาเสียง เป็นแบบบางครั้ง ได้แก่การช่วยผู้สมัครหาเสียงเพื่อนำนโยบายดีๆ ไปบอกเล่าให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับรู้จะได้มาใช้สิทธิลงคะแนนมากๆ คิดเป็นร้อยละ 22.2 และช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ได้คนดีมาทำงานให้บ้านเมือง คิดเป็นร้อยละ 25.5 นอกนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการรณรงค์หาเสียง เป็นแบบนานๆครั้ง

4.2.2 การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง

ตารางที่ 4.7 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง

ข้อ	ข้อความ						(n=302) (ร้อยละ)		รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
		ทุกครั้งที่มีโอกาส	เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย	\bar{X}	S.D	
36	ท่านเคยรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อลงรายชื่อในจดหมายเพื่อแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านนโยบายรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือไม่	31 (10.3)	27 (8.9)	47 (15.6)	43 (14.2)	154 (51.0)	2.13	1.39	นานๆครั้ง
37	ท่านเคยประท้วงทางการเมืองในรูปแบบต่างๆเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขต่างๆเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไข	29 (9.6)	24 (7.9)	33 (10.9)	34 (11.3)	182 (60.3)	1.95	1.38	นานๆครั้ง
38	ท่านเคยเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองและนำเสนอต่อรัฐบาลหรือไม่	37 (4.6)	14 (10.3)	31 (18.5)	56 (54.3)	164 (12.3)	2.02	1.39	นานๆครั้ง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ						(n=302) (ร้อยละ)		รูปแบบการมีส่วนร่วม ทางการเมือง
		ทุกครั้งที่มีโอกาส	เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคยเลย	\bar{X}	S.D	
39	ท่านเคยเข้าร่วมกลุ่ม ประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นต่อส่วนราชการ หรือ ส.ว.,ส.ส.,ส.ก.,ส.ข. , ผู้ว่าฯ หรือไม่	44 (14.6)	28 (9.3)	48 (15.9)	55 (18.2)	127 (42.1)	2.36	1.46	นานๆครั้ง
40	ท่านเคยรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง กับสมาชิกในครอบครัว, เพื่อนบ้าน,เพื่อนร่วมงาน หรือไม่	66 (21.9)	33 (10.9)	52 (17.2)	67 (22.2)	84 (27.87)	2.77	1.51	บางครั้ง
เฉลี่ยรวม							2.24	1.21	นานๆครั้ง

ตารางที่ 4.7 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองโดยรวม เป็นแบบนานๆครั้ง (\bar{x} =2.24, S.D=1.2) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง แบบบางครั้ง ได้แก่ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองกับสมาชิกในครอบครัว, เพื่อนบ้าน,เพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 17.2 นอกนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองเป็นแบบนานๆครั้ง

4.2.3 การพูดถกเถียงทางการเมือง

ตารางที่ 4.8 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการพูดถกเถียงทางการเมือง

							(n=320) (ร้อยละ)		
ข้อ	ข้อความ	ทุกครั้งที่ โอกาส	เกือบทุกครั้ง ที่มีโอกาส	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่มี เลข	\bar{X}	S.D	รูปแบบการ มีส่วนร่วม ทางการเมือง
41	ท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองในกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	65 (21.5)	47 (15.6)	93 (30.8)	65 (21.5)	32 (10.6)	3.16	1.28	บางครั้ง
42	ท่านเคยถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	59 (19.5)	48 (15.9)	91 (30.1)	68 (22.5)	36 (11.9)	3.09	1.28	บางครั้ง
43	ท่านเคยนำผลงานของนักการเมืองที่ดีที่ประโชชน์มาพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	83 (27.5)	53 (17.5)	73 (24.2)	53 (17.5)	40 (13.2)	3.28	1.38	บางครั้ง
44	ท่านเคยพูดถึง ผลงานของพรรคการเมือง,รัฐบาลที่นำประโยชน์สู่ประชาชน กับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	82 (27.2)	49 (16.2)	95 (31.5)	58 (19.2)	18 (6.0)	3.39	1.24	บางครั้ง
45	ท่านเคยวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งในกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	74 (24.5)	50 (16.6)	94 (31.1)	57 (18.9)	27 (8.9)	3.29	1.27	บางครั้ง
เฉลี่ยรวม							3.24	1.34	บางครั้ง

จากตารางที่ 4.8 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเรื่องการพูดถกเถียงทางการเมืองโดยรวม เป็นแบบ บางครั้ง ($\bar{x} = 3.24$, S.D=1.34) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการพูดถกเถียงทางการเมือง เป็นแบบบางครั้งทั้งหมด

4.2.4 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.9 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

(n=302)		
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ในการเลือกตั้ง ส.ส.ที่ผ่านมามีทำได้		
ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด		
1. ไปทุกครั้ง	246	81.5
2. ไปเกือบทุกครั้ง	17	5.6
3. ไปเป็นบางครั้ง	16	5.3
4. ไม่เคยไปเลย	20	6.6
5. อื่น ๆ ระบุ	3	1.0
รวม	302	100.0

จากตาราง 4.9 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไปทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 81.5 รองลงมา ไปเกือบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.6 ไปเป็นบางครั้ง คิดร้อยละ 5.3 ไม่เคยไปเลย คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตาราง 4.10 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการไม่
ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

(n=302)

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
(เฉพาะผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง)		
เหตุผลที่ไม่เคยไปเลือกตั้ง		
1. หน่วยลงคะแนนอยู่ไกลไปลำบาก	11	3.64
2. ไม่รู้จักผู้สมัคร ส.ส.	2	0.66
3. เสียเวลา	6	1.99
4. ไม่รู้ว่าไปเลือกตั้งแล้วได้อะไร	3	0.99
5. ไม่สนใจ	1	0.33

จากตาราง 4.10 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
เพราะหน่วยเลือกตั้งอยู่ไกลไปลำบากร้อยละ 3.64 และเสียเวลาร้อยละ 1.99

ตารางที่ 4.11 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการ
ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

(n=302)

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ในการเลือกตั้งที่ผ่านมาท่านไปใช้สิทธิ์		
เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ชอบนโยบายของพรรคการเมือง	113	37.42
2. ชอบหัวหน้าพรรคการเมือง	1	0.33
3. เพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย	-	-
4. ต้องการรักษาสีทึ่ของตนเอง	-	-
5. ต้องการเลือกตัวแทนที่เราไว้วางใจมาทำงาน	-	-

จากตารางที่ 4.11 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เพราะชอบนโยบายของพรรคการเมือง คิดเป็นร้อยละ 37.42

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

(n=302)		
ความคิดเห็นสตรีควรเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย		
1. เพราะสตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความรู้ ความสามารถในการทำงานเท่ากับบุรุษ	30	9.93
2. เพราะต้องการตัวแทนเข้าไปรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของสตรีในเรื่องต่างๆ	25	8.28
3. เพราะต้องการให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไข ปัญหาสังคมและการเมือง	17	5.63
4. เพราะต้องการสนับสนุนคนที่มีความรู้ เข้ามาเป็นตัวแทนทำงานให้กับบ้านเมือง	15	4.97
5. เพราะทำให้เกิดความเสมอภาคในเรื่องสิทธิ และเสรีภาพตามกฎหมาย	10	3.31
ไม่เห็นด้วย		
1. เพราะสตรีควรเป็นแม่บ้านดูแลครอบครัว	5	1.66
2. เพราะสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ	2	0.66
3. เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย	1	0.33

จากตารางที่ 4.12 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะสตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความรู้ ความสามารถในการทำงานเท่ากับบุรุษร้อยละ 9.93 รองลงมาได้แก่เพราะต้องการตัวแทนเข้าไปรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของสตรีในเรื่องต่างๆคิดเป็นร้อยละ 8.28 ต้องการให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

การแก้ไขปัญหาสังคมและการเมือง ร้อยละ 5.69 ต้องการสนับสนุนคนดีมีความรู้เข้ามาเป็นตัวแทนให้กับบ้านเมือง ร้อยละ 4.97 และทำให้เกิดความเสมอภาคในเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย ส่วนเรื่องที่ไม่เห็นด้วยได้แก่ สตรีควรเป็นแม่บ้านดูแลครอบครัว ร้อยละ 1.66 สตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ ร้อยละ 0.66 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย ร้อยละ 0.33

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นของสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแนวทางการเข้าร่วมทางการเมือง

(n=302)		
ความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	จำนวน	ร้อยละ
<u>ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง</u>		
1.การชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหา	40	13.25
2.การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	28	9.27
3.การรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้อง ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	27	8.94
<u>รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง</u>		
1.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	95	31.46
2.การช่วยนักการเมืองหาเสียงเลือกตั้งในระหว่างที่มีการเลือกตั้ง	25	8.28
3.การพูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	30	9.93

จากตารางที่ 4.13 พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหา ร้อยละ 13.25 รองลงมาได้แก่การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ร้อยละ 9.27 และการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเรียกร้องที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ร้อยละ 8.94 สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองสตรีมีความคิดเห็นว่าเป็นการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ร้อยละ 31.46 รองลงมาช่วยนักการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ 8.28 และการพูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ร้อยละ 9.93

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

ตารางที่ 4.14 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	
	χ^2	P
ปัจจัยส่วนบุคคล		
1. อายุ	8.887	.448
2. อาชีพ	49.694*	.000
3. สถานภาพ	25.732*	.002
4. การศึกษา	27.890*	.022
5. รายได้	13.506	.333
ปัจจัยด้านสื่อมวลชน		
1. การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน	13.629	.325
2. ความถี่ในการรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน	25.521*	0.13
ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร	25.521*	0.13

*P < .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพ, สถานภาพ, การศึกษา นอกนั้น ไม่พบว่ามี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยด้านสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.1.1 การทดสอบสมมติฐานโดยพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละปัจจัยฯ

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพในการสมรส ระดับการศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีในเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

กลุ่มอายุ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง				รวม	χ^2	P
	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้ง	ทุกครั้ง			
			ที่มีโอกาส	ที่มีโอกาส			
18 - 30 ปี	3 (2.9)	71 (69.6)	22 (21.6)	6 (5.9)	02 (100)	8.887	.448
31 - 40 ปี	2 (2.2)	61 (67.0)	17 (18.7)	11 (12.1)	91 (100)		
41 - 50 ปี	2 (3.4)	35 (59.3)	15 (25.4)	7 (11.9)	59 (100)		
มากกว่า 50 ปี	-	28 (56.0)	13 (26.0)	9 (18.0)	50 (100)		
รวม	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

*P < .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่าอายุของสตรีในเขตคอนเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ในบางครั้ง ได้แก่ กลุ่มอายุ 18 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 67

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสตรีในเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

อาชีพ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง				รวม	χ^2	P
	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้ง	ทุกครั้ง			
	ที่มีโอกาส		ที่มีโอกาส				
แม่บ้าน	-	58 (66.7)	19 (21.8)	10 (11.5)	87 (100)	49.694*	.000
ค้าขาย	-	49 (63.6)	13 (16.9)	15 (19.5)	77 (100)		
กรรมกร/รับจ้าง	1 (3.2)	24 (77.4)	5 (16.1)	1 (3.2)	31 (100)		
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	-	13 (44.8)	12 (41.4)	4 (13.8)	29 (100)		
พนักงานภาคเอกชน	3 (7.9)	23 (60.5)	10 (26.3)	2 (5.3)	38 (100)		
วิชาชีพอิสระ	1 (33.3)	-	2 (66.7)	-	3 (100)		
นักศึกษา	2 (5.4)	28 (75.7)	6 (16.2)	1 (2.7)	37 (100)		
นักการเมืองท้องถิ่น หรือระดับชาติ	-	-	-	-	-		
รวม	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

จากตารางที่ 4.16 พบว่าอาชีพของสตรีในเขตคอนเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ได้แก่ ผู้ที่มีอาชีพกรรมกร/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 77.4 รองลงมาเป็นนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75.7

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพในการสมรสของสตรีในเขตคอนเมืองมีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

สถานภาพ ในการ สมรส	การมีส่วนร่วมทางการเมือง					รวม	χ^2	P
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้ง ที่มีโอกาส	ทุกครั้งที่มีโอกาส			
โสด	-	5 (4.9)	73 (71.6)	20 (19.6)	4 (3.9)	102 (100)	25.732*	.002
สมรส	-	1 (6)	110 (63.2)	41 (23.6)	22 (12.6)	174 (100)		
หย่าร้าง	-	1 (7.1)	8 (57.1)	3 (21.4)	2 (14.3)	14 (100)		
หม้าย	-	-	4 (33.3)	3 (25.0)	5 (41.7)	12 (100)		
รวม	-	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

*P < .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่าสถานภาพในการสมรสของสตรีในเขตคอนเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาในรายละเอียดพบว่า สตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ได้แก่ สตรีที่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมามีสถานภาพสมรส ร้อยละ 63.2

ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาศตรีในเขตคอนเมืองมีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

การศึกษา	การมีส่วนร่วมทางการเมือง					รวม	χ^2	P
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้ง มีโอกา	ทุกครั้งที่มี มีโอกา			
ประถมศึกษา	-	1 (1.4)	46 (66.7)	14 (20.3)	8 (11.6)	69 (100)	27.890*	.022
มัธยม	-	-	53 (57.6)	22 (23.9)	17 (18.5)	92 (100)		
ปวสหรือ เทียบเท่า	-	3 (8.6)	23 (65.7)	4 (11.4)	5 (14.3)	35 (100)		
ปวสหรือ เทียบเท่า	-	2 (4.7)	33 (76.7)	8 (18.6)	-	43 (100)		
ปริญญาตรี	-	1 (2.0)	32 (62.7)	16 (31.4)	2 (3.9)	51 (100)		
สูงกว่า ปริญญาตรี	-	-	8 (66.7)	3 (25.0)	1 (8.3)	12 (100)		
รวม	-	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

*P < .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่าการศึกษาศตรีในเขตคอนเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ศตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับบางครั้ง มีการศึกษาปวส.หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็น 66.7

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสตรีในเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รายได้	การมีส่วนร่วมทางการเมือง				รวม	χ^2	P
	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้ง	ทุกครั้ง			
			ที่มีโอกาส	ที่มีโอกาส			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	4 (2.1)	129 (66.8)	36 (18.7)	24 (12.4)	193	13.506	.333
10,000-20,000 บาท	3 (3.5)	50 (58.8)	23 (27.1)	9 (10.6)	85 (100)		
20,001-30,000 บาท	-	10 (55.6)	8 (44.4)	-	18 (100)		
30,001-40,000 บาท	-	2 (100)	-	-	2 (100)		
40,001 บาทขึ้นไป	-	4 (100)	-	-	4 (100)		
รวม	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

จากตารางที่ 4.19 พบว่ารายได้ของสตรีในเขตคอนเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ได้แก่สตรีที่มีรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 และ 40,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 100.0 รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 66.8

- 2) ปัจจัยด้านสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - (1) การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน	การมีส่วนร่วมทางการเมือง				รวม	χ^2	P
	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส	ทุกครั้งที่มีโอกาส			
โทรทัศน์	6 (2.2)	167 (62.1)	63 (23.4)	33 (12.3)	269 (100)	13.629	.325
วิทยุ	1 (14.3)	5 (71.4)	1 (14.3)	-	7 (100)		
นิตยสาร/วารสาร	-	1 (100)	-	-	1 (100)		
หนังสือพิมพ์	-	18 (90.0)	2 (10.0)	-	20 (100)		
อินเทอร์เน็ต	-	4 (80.0)	1 (20.0)	-	5 (100)		
รวม	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

*P < .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตคอนเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ได้แก่ สตรีที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาเป็น โทรทัศน์ร้อยละ 62.1

(2) ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรี
ในเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

ความถี่ในการ เปิดรับข่าวสาร การเมืองจาก สื่อมวลชน	การมีส่วนร่วมทางการเมือง				รวม	χ^2	P
	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบ ทุกครั้งที่มีโอกาส	ทุกครั้งที่มีโอกาส			
เดือนละครั้ง	1 (9.1)	8 (72.7)	2 (18.2)	-	11 (100)	25.521*	.013
2-3 สัปดาห์ต่อ ครั้ง	-	1 (100)	-	-	1 (100)		
สัปดาห์ละครั้ง	3 (4.7)	46 (71.9)	14 (21.9)	1 (1.6)	64 (100)		
2-3 วันต่อครั้ง	2 (1.6)	87 (69.6)	25 (20.0)	11 (8.8)	125 (100)		
ทุกวัน	1 (1.0)	53 (52.5)	26 (25.7)	21 (20.8)	101 (100)		
รวม	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

*P < .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่าความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรี
ในเขตคอนเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง มีความถี่ในการเปิดรับ
ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนเดือนละครั้งคิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมา สัปดาห์ละครั้ง ร้อย
ละ 71.9

3) ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารการเมืองของสตรีเขตคอนเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=302) (ร้อยละ)

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	การมีส่วนร่วมทางการเมือง					รวม	χ^2	P
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	บางครั้ง	เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส	ทุกครั้งที่มีโอกาส			
เดือนละครั้ง	-	1 (9.1)	8 (72.7)	2 (18.2)	-	11 (100)	25.521*	0.13
2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง	-	-	1 (100)	-	-	1 (100)		
สัปดาห์ละครั้ง	-	3 (4.7)	46 (71.9)	14 (21.9)	1 (1.6)	64 (100)		
2-3 วันต่อครั้ง	-	2 (1.6)	87 (69.6)	25 (20.0)	11 (8.8)	125 (100)		
ทุกวัน	-	1 (1.0)	53 (52.5)	26 (25.7)	21 (20.8)	101 (100)		
รวม	-	7 (2.3)	195 (64.6)	67 (22.2)	33 (10.9)	302 (100)		

*P < .05

จากตารางที่ 4.22 พบว่าการรับรู้ข่าวสารการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ได้แก่สตรีที่มีการรับรู้ข่าวสาร 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง ร้อยละ 100.0 รองลงมา เดือนละครั้ง ร้อยละ 72.2

6.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.23 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมี
ความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ การมีส่วนร่วมทางการเมือง	
	χ^2	P
ปัจจัยส่วนบุคคล		
1.อายุ	6.879	.332
2.อาชีพ	15.501	.215
3.สถานภาพในการสมรส	9.521	.146
4.การศึกษา	10.182	.425
5.รายได้	7.549	.479
ปัจจัยด้านสื่อมวลชน		
1.การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อ	13.213	.105
2. ความถี่ในการรับข่าวสารการเมืองจากสื่อ	19.442*	0.13
ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร	19.442*	0.13

*P < .05

จากตารางที่ 4. 23 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยด้านสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
จากสื่อมวลชน ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับลักษณะ
การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.24 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
	χ^2	P
ปัจจัยส่วนบุคคล		
1.อายุ	23.329*	.025
2.อาชีพ	47.074*	.003
3.สถานภาพในการสมรส	25.907*	.011
4.การศึกษา	25.626	.179
5.รายได้	15.976	.455
ปัจจัยด้านสื่อมวลชน		
1.การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน	18.202	.312
2. ความถี่ในการรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน	40.241*	.001
ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร	40.241*	.001

*P < .05

ตารางที่ 4.24 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ, อาชีพ, สถานภาพในการสมรส นอกนั้นไม่พบที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยด้านสื่อมวลชนพบที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ สตรีเขตคอนเมือง จำนวน 60,354 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน จากการใช้ ตาราง Yamane กรณีระดับความเชื่อมั่น 0.05 ด้วย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.3 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็นแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน คือ (1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล (2) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน (3) ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (4) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (5) ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ

เครื่องมือชุดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและทำแบบสอบถามทดสอบกับสตรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) โดย มีความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.8742

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีแจกแบบสอบถามจำนวน 302 ฉบับให้กับสตรีในชุมชนตามหมู่บ้านต่างๆ และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ครบจำนวน 302 ฉบับตามต้องการ

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติไคสแควร์ (Chi Square) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วย

เกณฑ์การวัดระดับคะแนน ได้ทำการแบ่งระดับ การมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับ คือ

4.21 – 5.00	= ทุกวัน / เห็นด้วยอย่างยิ่ง / ทุกครั้งที่มีโอกาส
3.41 – 4.20	= 2-3 วันครั้ง / เห็นด้วย / เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส
2.61 – 3.40	= สัปดาห์ละครั้ง / ไม่มีความเห็น / บางครั้ง
1.81 – 2.60	= 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง / ไม่เห็นด้วย / นานๆครั้ง
1.00 – 1.80	= เดือนละครั้ง / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / ไม่เคยเลย

2. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษากรณีสตรีในเขตคอนเมืองมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.8 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 30.1 อายุ 41- 50 ปี ร้อยละ 19.5 อายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 16.6 เป็นแม่บ้าน ร้อยละ 28.80 รองลงมามีอาชีพค้าขายร้อยละ 25.5 กรรมกร/รับจ้าง ร้อยละ 10.3 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 9.6 พนักงานภาคเอกชน ร้อยละ 12.6 นักศึกษา ร้อยละ 12.3 วิชาชีพอิสระ ร้อยละ 1.0 มีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 57.6 เป็นโสดร้อยละ 33.8 หย่าร้าง ร้อยละ 4.6 หม้าย ร้อยละ 4.0 จบมัธยมศึกษา ร้อยละ 30.5 รองลงมาจบประถมศึกษา ร้อยละ 22.8 ปวช.หรือเทียบเท่า ร้อยละ 11.6 ปวส.หรือเทียบเท่า ร้อยละ 14.2 ปริญญาตรี ร้อยละ 16.9 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.0 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 63.9 และรองลงมา มีรายได้

10,000 - 20,000 บาท ร้อยละ 28.1 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 6 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 0.7 และ 40,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1.3

2.2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

2.2.1 การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 89.1 รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์ร้อยละ 6.6 และวิทยุคิดเป็นร้อยละ 2.3 นิตยสาร,วารสาร ร้อยละ 0.3 อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 1.7

2.2.2 ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับ 2 – 3 วันครั้ง ($x = 3.83$, $S.D=0.76$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนทุกวัน ได้แก่ โทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาได้แก่หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 57.0 สำหรับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง 2 – 3 วันครั้ง ได้แก่ วิทยุคิดเป็นร้อยละ 48.0 ส่วนการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากนิตยสาร, วารสาร และอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสัปดาห์ละครั้ง

2.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับ 2 – 3 วันครั้ง ($x = 3.52$, $S.D=0.73$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองทุกวัน ได้แก่ การติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมือง ทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมาได้แก่ การติดตามข่าวการทำงานของนักการเมืองเพื่อทราบความเคลื่อนไหวและสถานการณ์บ้านเมืองจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 61.6 ส่วนการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 2 – 3 วันครั้ง ได้แก่ การร่วมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องการเมืองทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 29.8 และการสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.4 สำหรับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 2 – 3 สัปดาห์ละครั้ง ได้แก่ การฟังอภิปรายเกี่ยวกับ เรื่องทางการเมืองจากสถานที่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 14.6 และการไปชุมนุมหรือการเกี่ยวกับ เรื่องทางการเมืองจากสถานที่ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.2 สำหรับการสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับเพื่อน , การร่วมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องทางการเมืองทางวิทยุ และการติดตามข่าวสารการทำงานหรือผลงานของนักการเมืองแล้วนำเสนอที่น่าสนใจมาจับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์ มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับสัปดาห์ละครั้ง

2.4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.4.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($x = 3.76$, $S.D=0.57$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เห็นด้วย ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการกระทำที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ คิดเป็นร้อยละ 54.6 รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการกระทำหรือพฤติกรรมที่ประชาชนแสดงออกในทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 54.0 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของความคิดหรืออุดมการณ์ของประชาชนทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 50.0 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของกิจกรรมที่เกิดจากประชาชน คิดเป็นร้อยละ 42.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงพลังของประชาชนทางการเมืองที่มีต่อรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 43.7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนไม่ใช่นักการเมือง คิดเป็นร้อยละ 36.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำหรือกิจกรรมของประชาชนที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจโดยมีจุดประสงค์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 35.4 ส่วนเรื่องที่ไม่มีความเห็นด้วย ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการสนับสนุนหรือกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 35.4 การเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเป็นการกระทำเพื่อหวังผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 37.4

2.4.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1) การรณรงค์หาเสียง

พบว่า สตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการรณรงค์หาเสียงโดยรวมเป็นแบบบางครั้ง ($x = 2.66$, $S.D=1.28$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การรณรงค์หาเสียงแบบบางครั้ง ได้แก่ การช่วยผู้สมัครหาเสียงเพื่อนำนโยบายดีๆ มีประโยชน์ไปบอกเล่า ให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้รับรู้จะได้มาใช้สิทธิ์ลงคะแนนมากๆ คิดเป็นร้อยละ 22.2 ช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งเพื่อจะได้คนดีมาทำงานให้บ้านเมือง คิดเป็นร้อยละ 25.5 ช่วยผู้สมัครหาเสียงด้วยการไปชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนมากๆ คิดเป็นร้อยละ 14.6 สำหรับการรณรงค์หาเสียงแบบ นานๆ ครั้ง ได้แก่ เรื่อง การนำเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครไปเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 16.6 และการพาผู้สมัครไปพบกลุ่มบุคลากรเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนมากๆ คิดเป็นร้อยละ 12.6

2) การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองโดยรวม เป็นแบบนานๆครั้ง ($x = 2.48$, $S.D=1.21$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองแบบบางครั้ง ได้แก่ เรื่อง การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองกับสมาชิกในครอบครัว , เพื่อนบ้าน , เพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ส่วนการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองแบบนานๆครั้ง ได้แก่ เรื่องการเข้าร่วมกลุ่มประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นต่อส่วนราชการหรือ ส.ว , ส.ส, ส.ก, ส.ข, ผู้ว่าฯ คิดเป็นร้อยละ 18.2 การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองและนำเสนอต่อรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 18.5 การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองเพื่อลงลายมือชื่อในจดหมายเพื่อแสดงความคิดเห็นสนับสนุน หรือคัดค้านนโยบายรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม คิดเป็นร้อยละ 14.2 และ การประท้วงทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 11.3

3) การพูดถกเถียงทางการเมือง

พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพูดถกเถียงทางการเมืองโดยรวมเป็นแบบบางครั้ง ($x = 3.24$, $S.D=1.34$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การพูดถกเถียงทางการเมืองแบบบางครั้ง ได้แก่เรื่อง การนำผลงานของนักการเมืองที่ดีมีประโยชน์มาพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 24.2 การพูดถึงผลงานของพรรคการเมือง รัฐบาลที่น่าประโยชน์มาสู่ประชาชนกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 31.5 การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ ในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งในกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 31.1 การมีโอกาสแสดงพูดคุยถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองในกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 30.8 และการถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 30.1

4) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

(1) พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 81.5 รองลงมาไปเกือบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.6 ไปใช้สิทธิเป็นบางครั้ง ร้อยละ 5.3 ส่วนผู้ไม่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้งเลย คิดเป็นร้อยละ 6.6

(2) พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีเหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิเพราะ หน่วยเลือกตั้งอยู่ไกล คิดเป็นร้อยละ 3.64 รองลงมาไม่ไปใช้

สิทธิเพราะ เสียเวลา คิดเป็นร้อยละ 1.99 และไม่ไปใช้สิทธิเพราะ ไม่รู้ว่าไปเลือกตั้งแล้วได้อะไร คิดเป็นร้อยละ 0.99 ไม่รู้จัก ส.ส. ร้อยละ 0.66 และไม่สนใจร้อยละ 0.33

(3) พบว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เพราะชอบนโยบายของพรรคการเมืองร้อยละ 37.4 รองลงมาชอบหัวหน้าพรรคการเมือง ร้อยละ 0.3

2.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

2.5.1 ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง

1) สตรีกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วย

พบว่าสตรีกลุ่มที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า สตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานเท่าเทียมกับผู้ชาย และเพื่อเข้าไปเป็นตัวแทนในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและการเมือง รวมทั้งรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของสตรีในเรื่องต่างๆ ทำให้เกิดความเสมอภาคในเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย และต้องการสนับสนุนคนมีความรู้ เข้ามาเป็นตัวแทนทำงานให้กับบ้านเมือง

2) สตรีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย

พบว่าสตรีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า สตรีเป็นเพศอ่อนแอไม่เหมาะสมกับงานการเมือง สตรีเป็นแม่บ้านดูแลครอบครัวได้ดีกว่าทำงานการเมือง เพราะการทำงานการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย

2.5.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าสตรีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า หมายถึง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล หรือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าสตรีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหมายถึง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียงในระหว่างที่มีการเลือกตั้ง การพูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

2.6 ผลทดสอบสมมติฐาน

2.6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพ การศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ อาชีพ สถานภาพในการสมรส และการศึกษา

2.6.2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ในเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และ ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านสื่อมวลชนในเรื่อง ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.6.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้าน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา “ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษากรณีสตรีเขตคอนเมือง ” จะเห็นว่าประเด็นของแต่ละปัจจัยที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐานซึ่งผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1.1 ในเรื่องของการความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการวิจัยพบว่า สตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับเห็นด้วย โดยเรื่องที่เห็นด้วยคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการกระทำที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ ,เป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่ประชาชนแสดงออกในทางการเมือง , เป็นเรื่องของความคิดหรืออุดมการณ์ของประชาชนทางการเมือง , เป็นเรื่องของประชาชนไม่ใช่นักการเมือง , เป็นเรื่องของกิจกรรมที่เกิดจากประชาชน , เป็นเรื่องของความรู้สึกที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลและแสดงออกด้วยการกระทำ , เป็นเรื่องของการแสดงพลังของประชาชนทางการเมืองที่มีต่อรัฐบาล และ เป็นการกระทำหรือกิจกรรมของประชาชนที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ โดยมีจุดประสงค์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ สำหรับเรื่องที่ไม่มีความคิดเห็นได้แก่เรื่อง การเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เป็นการ

กระทำเพื่อหวังผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ในเรื่องนโยบาย และเป็นเรื่องของการสนับสนุนหรือกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบาย

ความคิดเห็นดังกล่าวจัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ และมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นแบบปัจเจกบุคคลในเรื่องทัศนคติ ความเชื่อที่ Milbrath และ Goel (1977 : 5) พบว่า ยิ่งบุคคลมีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง จะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้ และ บุคคลยังสนใจและห่วงใยเรื่องการเมืองมีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเห็นได้จากคำตอบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการกระทำที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ ที่กลุ่มตัวอย่างตอบเห็นด้วยถึงร้อยละ 54.6

3.1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1) การรณรงค์หาเสียง

จากการวิจัยพบว่า สตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียง เป็นแบบบางครั้ง ในเรื่อง ช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งเพื่อจะได้คนดีมาทำงานให้บ้านเมือง และช่วยผู้สมัครหาเสียงเพื่อนำนโยบายดีๆ มีประโยชน์ไปบอกเล่าให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้รับรู้ จะได้มาใช้สิทธิลงคะแนนมากๆ และช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งในรูปแบบของการไปชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนมากๆ ส่วนการรณรงค์หาเสียงในแบบนานๆครั้งได้แก่ ช่วยผู้สมัครหาเสียงโดยนำเอกสารแนะนำตัวสมัครไปเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไป ,และช่วยผู้สมัครหาเสียงในรูปแบบการหาผู้สมัครไปพบกลุ่มบุคคลากร เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนมากๆ ซึ่ง Milbrath (1977 : 12 – 16) จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และ ผู้รณรงค์ หาเสียงเลือกตั้ง เป็นการเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคลที่มีความผูกพันหรือพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองใด มีแนวโน้มว่าจะกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และมีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายของ Wiener (1971 : 164) อ่างในรูปพรรค พรรคอินทร์ , จุมพล หนิมพานิช , ยุทธพร อิศรชัย (2546:15) ที่ว่าการกระทำนั้นต้องหวังผลทั้งในเรื่องนโยบายหรือตัวบุคคลนั้น จะเป็นเรื่องการเมืองระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติก็ได้ แสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการกระทำที่มีผลกระทบต่อการเมือง โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียง สวนา พรพัฒน์ (อ้างใน รัตนพร เศษะธาดากุล 2537: 22) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหา

มาก คือระดับ 2 การออกเสียงลงคะแนน และระดับ 4 ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของวรัทศน์ วานิชชองกูรในเรื่องของรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้ง

2) การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง

จากการวิจัยพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมืองเป็นแบบบางครั้ง ได้แก่ การรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองกับสมาชิกในครอบครัว , เพื่อนบ้าน , เพื่อนร่วมงาน ซึ่ง Milbrath (1977 : 12 – 16) จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล สำหรับการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองแบบนานๆครั้ง ได้แก่ การเข้าร่วมกลุ่มประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นต่อส่วนราชการ หรือ ส.ว , ส.ส , ส.ก , ส.ข ผู้ว่าฯ , การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจสังคม และ การเมืองและนำเสนอต่อรัฐบาล ซึ่งจัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการติดต่อกับทางราชการ และเป็นบุคคลที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หรือผู้นำทางการเมืองแต่เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่คับแคบ และ เป็นการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล ที่มีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเมือง มีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ส่วนการร่วมกลุ่มทางการเมืองเพื่อลงลายมือชื่อในจดหมาย เพื่อแสดงความคิดเห็น สนับสนุน หรือคัดค้านนโยบายรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม , ประท้วงทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเป็นผู้ประท้วง โดยการเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือการก่อจลาจลในกรณีที่เป็น เพื่อบังคับให้รัฐเข้าแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องทางการเมืองให้ถูกต้อง และ มีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่หวังผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐบาลหรือต่อการบริหารงานของรัฐหรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองสอดคล้องกับการวิจัยของ วรัทศน์ วานิชชองกูร ในเรื่องการเข้าถึงกลุ่มเพื่อมีบทบาททางการเมือง

3) การพูดถกเถียงทางการเมือง

จากการวิจัยพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพูดถกเถียงทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง เป็นแบบบางครั้ง ได้แก่ มีโอกาสแสดงพูดถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองในกลุ่มเพื่อนบ้านและสมาชิกในครอบครัว , ถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง กับกลุ่มเพื่อนบ้านและสมาชิกในครอบครัว , นำ

ผลงานของนักการเมืองที่ดีมีประโยชน์มาพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนบ้านและสมาชิกในครอบครัว , พูดถึงผลงานของพรรคการเมือง รัฐบาลที่นำประโยชน์สู่ประชาชนกับกลุ่มเพื่อนบ้านและสมาชิกในครอบครัว , วิพากษ์วิจารณ์นโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ ในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งในกลุ่มเพื่อนบ้านและสมาชิกในครอบครัว จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองคือคิดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ และเป็นบุคคลที่สนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง ซึ่ง Milbrath and Goel พบว่า บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการจะมีแนวโน้มว่า จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆมากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุยเรื่องการเมืองซึ่งจัดได้ว่าเป็นการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล และเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องก็ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแบบที่ทำกันทั่วไป ตามแนวคิดของ Almond และ Powell และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชไมพร เหล่าพงศ์เจริญ ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง คือ การสนทนาและสนับสนุนในทางการเมือง

4) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

จากการวิจัยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของสตรีในเขตคอนเมือง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่ามี การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการไปเลือกตั้งทุกครั้ง สูงที่สุดคือ 246 คน รองลงมาไปเกือบทุกครั้ง 17 คน ซึ่งการเลือกตั้งเป็นรูปแบบการการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จัดได้ว่าเป็นการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคลที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ หรือเร้าระดมก็ได้ ส่วนผู้ไม่เคยไปใช้สิทธิเลย 20 คน อื่นๆ 3 คน (รวม 23 คน จาก 302 คน) โดยผู้ที่ไม่เคยไปเลยให้เหตุผลว่าหน่วยเลือกตั้งอยู่ไกล 11 คน และเสียเวลา 6 คน ซึ่ง Milbrath จัดเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนิ่งเฉย (Inactive) เป็นรูปแบบของการแยกตนเอง กล่าวคือ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ทั้งสิ้น เช่น การไม่ลงคะแนนเสียง (No Voting) รวมถึงการไม่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักชาติด้วย (Patriotic Activity) ซึ่งในส่วนนี้อธิบายโดยสอดคล้องกับคำกล่าวของ Milbrath และ Goel (1977: 12-19) ที่ว่าผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเลือกตั้งอาจไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นเลยก็ได้ และในทางกลับกัน ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ อย่างกระตือรือร้นอาจไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้ สำหรับผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ไปเลือกตั้งเพราะชอบนโยบายของพรรคการเมือง 113 คน และชอบหัวหน้าพรรค 1 คน นั้นจัดได้ว่าเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องของสิ่งเร้าทางการเมืองที่พบว่าบุคคลยังพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือผู้สมัครใดๆ มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จักเลือกพรรคการเมืองใดหรือผู้สมัครคนใด จากคำตอบแบบสอบถาม

มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 81.5 แสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเลือกตั้ง

3.2 ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลของสตรีในเขตคอนเมือง ได้แก่ อายุ อาชีพ

สถานภาพในการสมรส การศึกษา และรายได้

3.2.1 กลุ่มผู้ที่มีอายุ 18 – 30 ปี เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในบางครั้งร้อยละ 69.9 รองลงมาอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 67 จากการวิจัยพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่อายุมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง Milbrath and Goel อธิบายว่าตำแหน่งทางสังคมได้แก่ อายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง

3.2.1 จากการวิจัยพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และอาชีพที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง คือ อาชีพกรรมกร/ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 77.4 และรองลงมาเป็นนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75.7 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรวัฒน์ เปรมประภา (2528 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ผู้ที่มีตำแหน่งต่ำในองค์กรจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และสอดคล้องกับ จิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) พบว่านักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ และชลธิชา มีแสง (2544: บทคัดย่อ) พบว่านักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่อาชีพมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำถูกระดมให้ไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่าย รวมทั้งการจ้างวานก็ทำได้ง่ายกว่า Milbrath and Goel อธิบายว่าตำแหน่งทางสังคมได้แก่ อาชีพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง

3.2.3 จากการวิจัยพบว่า สถานภาพในการสมรสมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้ที่มีสถานภาพโสดมีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ร้อยละ 71.6 รองลงมา มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 63.2

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สถานภาพในการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่มีความสัมพันธ์กับ

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ชลธิชา มีแสง (2544 : บทคัดย่อ) ที่ว่าปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือสถานภาพในการสมรส

3.2.4 จากการวิจัยพบว่าการศึกษาของสตรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปวส หรือเทียบเท่ามีส่วนร่วมทางการเมืองบางครั้ง ร้อยละ 76.7 และประถมศึกษา ร้อยละ 66.7 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริญญา จงสวัสดิ์ (2533 : บทคัดย่อ) ที่ว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปานกลาง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ และเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง Milbrath and Goel อธิบายว่า บุคคลยิ่งมีการศึกษาสูงมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำกว่า

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ระดับการศึกษาของสตรีไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การศึกษาจะช่วยยกระดับการรับรู้และความคิดให้สูงขึ้น อันจะเป็นผลทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

3.2.5 จากการวิจัยพบว่ารายได้ของสตรี ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองและรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งไม่เป็นไปตามที่ Milbrath และ Goel อธิบายว่าตำแหน่งทางสังคมได้แก่ รายได้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง และขัดแย้งกับผลการวิจัยของ วรทัศน์ วานิชองกุล ที่ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และผลการวิจัยของ จริญญา จงสวัสดิ์ ที่ว่าผู้ที่มีรายได้สูงมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

3.3 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง และความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

3.3.1 จากการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองทุกวัน คือ โทรทัศน์ ร้อยละ 89.1 รองลงมา หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 6.6 ซึ่งสอดคล้องกับเพียงใจ ก่อเจริญกุล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ว่าประชาชนนิยมดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาของข่าวสารประเภทข่าวการเมืองมากที่สุด

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองและรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ เสน่ห์ นนทโชติ (2534 :

บทคัดย่อ) ที่ว่าประชาชนในชุมชนที่ได้รับข่าวสารทางการเมือง จากช่องทางการเปิดรับสื่อมวลชน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

3.3.2 จากการวิจัยพบว่าความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกวัน คือ โทรทัศน์ร้อยละ 86.4 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 57 และวิทยุ ร้อยละ 73 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญใจก่อเจริญกุล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน มีการรับรู้ข่าวสาร จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์และวิทยุ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชน ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อนำเอาข่าวสารจากแหล่งข่าวสารถ่ายทอดไปสู่ประชาชน เช่นสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ด้วยการนำข่าวสารจากรัฐบาลไปสู่ประชาชน ในทางกลับกันสื่อมวลชนยังสามารถนำเอาความคิดเห็น หรือ เหตุการณ์ต่างๆ ของประชาชนไปสู่รัฐบาลได้เช่นกัน สำหรับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของสตรีในเขตคอนเมือง จากสื่อมวลชนทุกวัน ได้แก่ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ และการที่ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ในระดับครั้ง มาก จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ของ เสน่ห์ นนทโชติ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ว่าประชาชนในชุมชนที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูง มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

3.4 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

จากการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสตรีในเขตคอนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองทุกวัน ได้แก่ การติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมือง และติดตามข่าวการทำงานของนักการเมือง เพื่อทราบความเคลื่อนไหว และสถานการณ์บ้านเมืองจากโทรทัศน์ ทุกวัน เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองและเป็นบุคคลที่สนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจก สำหรับการร่วมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง การเมืองทาง โทรทัศน์, การติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมือง ทางวิทยุ, การติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วารสาร, การสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแบบ 2-3 วันครั้ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองและเป็นบุคคล

ที่สนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง ซึ่งเป็นกรที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจก ส่วนการรับรู้ข่าวสารการเมืองสัปดาห์ละครั้ง ได้แก่ การติดตามข่าวสารการทำงาน หรือผลงานของนักการเมือง แล้วนำประเด็นที่น่าสนใจมาจับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์, การสนทนา เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับเพื่อน การร่วมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการเมืองทางวิทยุ และการรับรู้ข่าวสารการเมืองในระดับน้อย ได้แก่ การฟังอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองจากสถานการณ์ที่ต่างๆ การไปดูนิทรรศการกับเรื่องทางการเมืองจากสถานที่ต่างๆ จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับ การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง และเป็นบุคคลที่สนองต่อสิ่งเร้าทางการเมืองในระดับปัจเจก ซึ่ง Milbrath and Goel (1977 : 5) พบว่า ยิ่งบุคคลที่ได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากเท่าใด เขายังมีแนวโน้มว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเข้าร่วมในลักษณะที่ถี่มากขึ้นเท่านั้น ฌรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2527 : 22) ให้ความเห็นว่าผู้ที่สนใจทางการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจ ความสนใจอาจดูได้จาก การติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และการพูดคุยทางการเมือง

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิพันธ์ มานิตกุล (2539 : บทคัดย่อ)ที่ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และชลธิชา มีแสง (2544 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือความสนใจรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

3.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

3.5.1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

พบว่าความเห็นในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 97 คน เห็นด้วยกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะสตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความรู้ความสามารถในการทำงานเท่ากับบุรุษ ต้องการให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาดังคมและการเมือง ต้องการสนับสนุนคนที่มีความรู้เข้ามาเป็นตัวแทนทำงานให้บ้านเมืองและต้องการตัวแทนเข้าไปปรึกษาหารือและผลประโยชน์ของสตรีในเรื่องต่างๆ และต้องการทำให้เกิดความเสมอภาคในเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย ซึ่ง Milbrath and Goel จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปัจเจกบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเป็นผู้มีบทบาททางการเมือง และมีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ สำหรับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วย 8 คน เพราะสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ ควรเป็นแม่บ้านดูแลครอบครัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย จัดเป็นผู้สนใจทางการเมืองเพียงแต่มีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองแต่ไม่ต้องการมีบทบาททางการเมือง

3.5.2 ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พบว่า ความเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ตอบคำถามในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำนวน 95 คน มีความคิดว่าลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหา และการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รวมถึงการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่ามีผู้ตอบคำถามจำนวน 150 คน มีความคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยนักการเมืองหาเสียงเลือกตั้งในระหว่างการเลือกตั้งและการพูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองซึ่ง Milbrath and Goel จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล

4. สรุป

จากผลการวิจัยที่พบนั้นอาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตคอนเมือง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมือง มีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน การติดต่อราชการ ผู้สื่อสารทางการเมืองและการเลือกตั้ง ได้แก่ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนับสนุนในการรณรงค์หาเสียง และการไปร่วมชุมนุมฟังการหาเสียง โดยมีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว โดยมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นสิ่งเร้าทางการเมือง ที่มีผลทำให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมของสตรีศึกษากรณีสตรีในเขตคอนเมืองกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะบางประการดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

5.1.1 ครอบครัว และองค์กรต่างๆ ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีควรให้การยอมรับในบทบาทของสตรีในฐานะของแม่บ้านและในฐานะของสมาชิกในสังคมที่มีความเสมอภาคกันในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพและเพื่อให้สอดคล้องกับ

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (2540) ที่ต้องการพัฒนาการเมือง ดังนั้นทุกฝ่ายควรให้ความสนใจในการสนับสนุนและผลักดันให้สตรีได้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.1.2 รัฐบาล สามารถใช้สื่อมวลชนเป็นกลยุทธิ์ในการประชาสัมพันธ์และเพิ่มคะแนนความนิยมจากประชาชน โดยการเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ผลงานและสร้างความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ได้มากที่สุดเพราะประชาชนมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ด้วยการนำข่าวสารจากรัฐบาลสู่ประชาชน ในทางกลับกัน สื่อมวลชนยังสามารถนำเอาความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆ ของประชาชน ไปสู่รัฐบาลด้วยเช่นกัน การนำสื่อมวลชนมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารจะทำให้เกิดผลต่อประชาชน โดยตรงเพราะข้อมูลสามารถส่งตรงไปสู่ประชาชน ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมพื้นที่ได้มากที่สุด และทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างรัฐบาลและประชาชนซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อไป

5.1.3 พรรคการเมืองสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่นโยบายการทำงานของพรรคการเมือง เป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้มีความเข้าใจในทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อกระตุ้นความสนใจในการรณรงค์หาเสียงในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง ทำให้ประชาชน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นด้วย

5.1.4 สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวและวิเคราะห์ข่าวในทางที่เกิดประโยชน์แก่บ้านเมืองและประชาชนซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยสร้างความมั่นคงในชาติแล้วยังทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาคประชาชนอีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตคอนเมือง

5.2.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในเขตคอนเมือง

ภาคผนวก

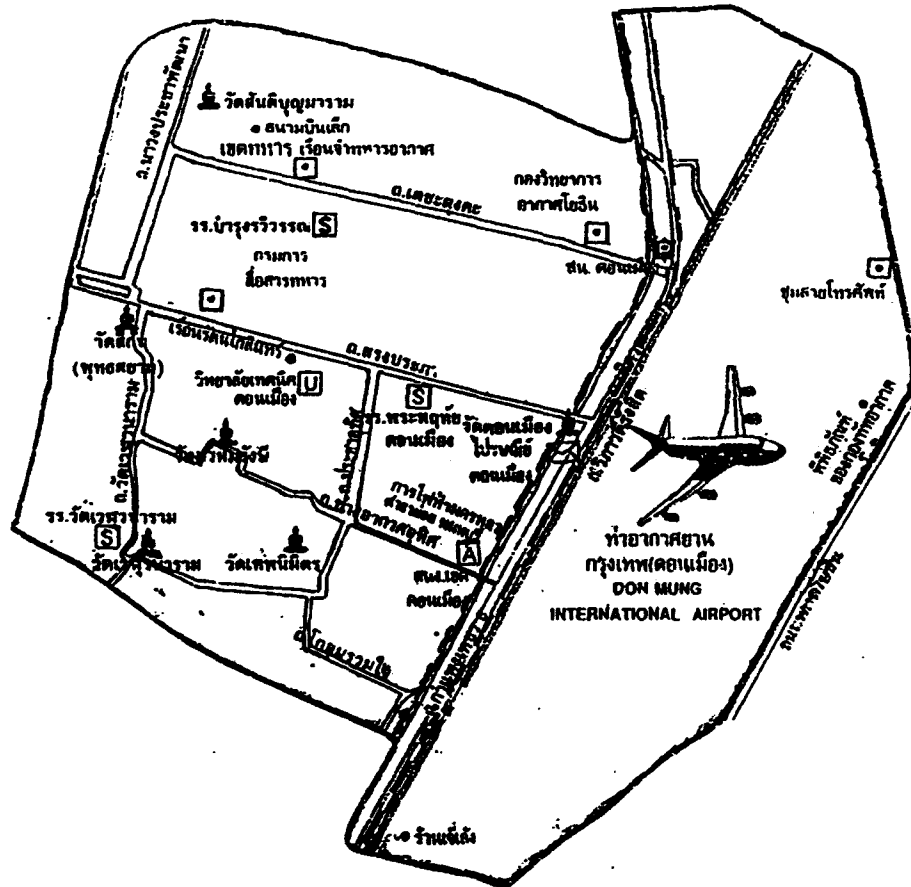
ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือสัมภาษณ์

1. นางมาลีรัตน์ แก้วก่า	สมาชิกรัฐสภาจังหวัดเชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพรรณณี ไชยอำพร	คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอื้อเอ็นดู ศิษกุล ณ อรุณา	คณะศิลปกรรม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แผนที่เขตดอนเมือง

แบบสอบถาม

เรื่อง ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

ศึกษาเฉพาะสตรีในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอความร่วมมือ จากทุกท่านในการตอบข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อประเมินในการทำวิจัยต่อไป

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน จำนวน 52 ข้อ

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

ผู้วิจัยขอขอบคุณในการที่ท่านได้ช่วยให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในครั้งนี้

(นางกนกนุช นากสุวรรณ)

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล

กรุณาเขียนเครื่องหมาย ลงใน () ข้างหน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน และเติมตัวเลขหรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

1.อายุปี

2.อาชีพ

() 1.แม่บ้าน

() 2.ค้าขาย

() 3.กรรมกร / รับจ้าง

() 4.รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

() 5.พนักงานเอกชน

() 6.วิชาชีพอิสระ (หมอ, ทนาย, ช่าง ฯลฯ)

3. สถานภาพ

() 1. โสด

() 2. สมรส

() 3. หย่าร้าง

() 4. ม่าย

4.ระดับการศึกษา

- () 1.ประถมศึกษา () 2.มัธยมศึกษา () 3.ปวช.หรือเทียบเท่า
 () 4.ปวส.หรือเทียบเท่า () 5.ปริญญาตรี () 6.สูงกว่าปริญญาตรี

5.ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท () 2. 10,000 – 20,000 บาท
 () 3. 20,001 – 30,000 บาท () 4. 30,001 – 40,000 บาท
 () 5. 40,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงที่ท่านได้เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

6.ท่านเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนใดมากที่สุด

- () โทรทัศน์ () วิทยุ () นิตยสาร,วารสาร
 () หนังสือพิมพ์ () อินเทอร์เน็ต () อื่น ๆ ระบุ.....

7. ท่านเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนต่าง ๆ บ่อยครั้งเพียงใด

ข้อที่	สื่อ	ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน				
		ทุกวัน	สองสาม วันต่อ ครั้ง	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 สัปดาห์ ต่อครั้ง	เดือนละครั้ง
1	โทรทัศน์					
2	วิทยุ					
3	หนังสือพิมพ์					
4	นิตยสาร,วารสาร					
5	อินเทอร์เน็ต					

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามความจริงของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง				
		ทุกวัน	2-3วัน ต่อครั้ง	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 สัปดาห์ ต่อครั้ง	เดือนละครั้ง
8	การสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับสมาชิกในครอบครัว					
9	การสนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับเพื่อน					
10	การฟังอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองจากสถานที่ต่างๆ					
11	การไปดูนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองจากสถานที่ที่ต่าง ๆ					
12	การร่วมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องการเมืองทางวิทยุ					
13	การร่วมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องการเมืองทางโทรทัศน์					
14	การติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมืองทางวิทยุ					
15	การติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมืองทางโทรทัศน์					
16	การติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วารสาร					
17	การติดตามข่าวการทำงานของนักการเมืองเพื่อทราบความเคลื่อนไหวและสถานการณ์บ้านเมืองจากโทรทัศน์					
18	การติดตามข่าวสารการทำงานหรือผลงานของนักการเมืองแล้วนำไปประเด็นที่นำเสนอมาจับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์					

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความจริงและความคิดเห็นของท่าน (โปรดตอบทุกข้อ)

4.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.1.1 ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความดังต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
19	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการกระทำหรือพฤติกรรมที่ประชาชนแสดงออกในทางการเมือง					
20	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการกระทำที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ					
21	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของความคิดหรืออุดมการณ์ของประชาชนทางการเมือง					
22	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนไม่ใช่นักการเมือง					
23	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของกิจกรรมที่เกิดจากประชาชน					
24	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของความรู้สึกที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลแล้วแสดงออกด้วยการกระทำ					
25	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงพลังของประชาชนทางการเมืองที่มีต่อรัฐบาล					
26	การเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเป็นการกระทำเพื่อหวังผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องนโยบาย					
27	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการสนับสนุนหรือกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบาย					

28	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำหรือกิจกรรมของประชาชนที่เกิดขึ้น โดยสมัครใจ โดยมีจุดประสงค์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ					
----	--	--	--	--	--	--

4.2.รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อที่	ข้อความ	ทุกครั้งที่มีโอกาส	เกือบ ทุกครั้งที่มีโอกาส	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
29	ท่านเคยช่วยผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งเพื่อจะได้คนดีมาทำงานให้บ้านเมืองหรือไม่					
30	ท่านเคยช่วยผู้สมัครหาเสียงเพื่อนำนโยบายดีๆมีประโยชน์ไปบอกเล่าให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้รับรู้จะได้มาใช้สิทธิ์ลงคะแนนมากๆหรือไม่					
31	ท่านเคยช่วยผู้สมัครหาเสียง โดยนำเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครไปเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไปหรือไม่					
32	ท่านเคยช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงในรูปแบบการพาผู้สมัครไปพบกลุ่มบุคคลากรเพื่อให้ได้รับการสนับสนุน					
33	ท่านเคยช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งในรูปแบบของการไปการ ชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนมากๆหรือไม่					
4.2.2 การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง						
34	ท่านเคยรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อลงลายมือชื่อในจดหมายเพื่อแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านนโยบายรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือไม่					

35	ท่านเคยประท้วงทางการเมืองในรูปแบบต่างๆเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหรือไม่					
36	ท่านเคยเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองและนำเสนอต่อรัฐบาลหรือไม่					
37	ท่านเคยเข้าร่วมกลุ่มประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นต่อส่วนราชการ หรือ ศ.ว.,ส.ศ.,ส.ก.,ส.ช.,ผู้ว่า ฯ หรือไม่					
38	ท่านเคยรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองกับสมาชิกในครอบครัว,เพื่อนบ้าน,เพื่อนร่วมงานหรือไม่					

4.2.3 การพูดคุยเสียงทางการเมือง

ข้อที่	ข้อความ	ทุกครั้งที่มีโอกาส	เกือบทุกครั้งที่มีโอกาส	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
39	ท่านมีโอกาสแสดงพูดคุยถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองในกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่					
40	ท่านเคยถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกสมาชิกในครอบครัวหรือไม่					
41	ท่านเคยนำผลงานของนักการเมืองที่ดีประโยชน์มาพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่					

42 ท่านเคยพูดถึง ผลงานของพรรคการเมือง, รัฐบาลที่นำประโยชน์สู่ประชาชน กับ กลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว					
43 ท่านเคยวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายของ พรรคการเมืองต่าง ๆ ในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งในกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวหรือไม่					

4.2.4 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

44. ในการเลือกตั้ง ส.ส.ที่ผ่านมาท่านได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

- 1. ไปทุกครั้ง
- 2. ไปเกือบทุกครั้ง
- 3. ไปเป็นบางครั้ง
- 4. ไม่เคยไปเลย
- 5. อื่น ๆ ระบุ.....

ท่านที่ตอบ 1 – 3 ไม่ต้องทำข้อ 47

45. เหตุผลที่ไม่เคยไปเลือกตั้ง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. หน่วยลงคะแนนอยู่ไกลไปลำบาก
- 2. ไม่รู้จักผู้สมัคร ส.ส.
- 3. เสียเวลา
- 4. ไม่รู้ว่าไปเลือกตั้งแล้วได้อะไร
- 5. ไม่สนใจ

46. ถ้ามีการเลือกตั้ง ส.ส. ในอนาคตท่านจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่

- 1. ไปอย่างแน่นอน
- 2. ยังรอไปใช้สิทธิ
- 3. ไม่แน่ใจ
- 4. อาจจะไปใช้สิทธิ
- 5. จะไม่ไปใช้สิทธิ

ท่านที่ตอบ 1 – 4 ไม่ต้องทำข้อ 49

47. เหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิ์เพราะ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. เบื่อ
- 2. เสียเวลา
- 3. มีแค่ ส.ส. ขาดอุดมการณ์
- 4. มีคนไปใช้สิทธิ์มากแล้ว
- 5. ใครเป็น ส.ส. ก็เหมือนกัน

48. ในการเลือกตั้งที่ผ่านมาท่านไปใช้สิทธิ์เพราะเหตุใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ชอบนโยบายของพรรคการเมือง
- 2. ชอบหัวหน้าพรรคการเมือง
- 3. เพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย
- 4. ต้องการรักษาสีทริของตนเอง
- 5. ต้องการเลือกตัวแทนที่เราไว้ใจมาทำงาน

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

49. ท่านคิดว่าสตรีควรเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่

() เห็นด้วย เพราะ.....

.....

() ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

.....

50. ตามแนวคิดของท่านการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีควรเป็นอย่างไร

1. ลักษณะ (การแสดงออก)

.....

2. รูปแบบ (วิธีการ)

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ จันทร์แดง (2544) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ศึกษาเฉพาะกรณี
สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กุลลีนี มุทธาภลิน, วรารักษ์ เฉลิมพันธุ์ศักดิ์ (2547) “แนวคิดทางการเมืองและ สังคม” ใน *ประมวลสาร
ชุดวิชาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- จิระชาติ นาคสวัสดิ์ (2540) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองนักศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษา
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- จิราอนุช โสภกา (2546) *บันทึกเรื่องผู้หญิงในประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย ผู้หญิงกับความรู้ ๑ (ภาค ๒)
โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- จูปนรรต พรหมอินทร์, จุมพล หนิมพานิช และยุทธพร อิศรชัย (2546) “การเมืองภาคประชาชนกับ
ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของไทย ศึกษากรณีขององค์กรพัฒนาเอกชน” สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประมะสตะเวทิน (2539) *การสื่อสารมวลชนกระบวนการและทฤษฎี* กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนการพิมพ์
เพียงใจ ก่อเจริญสกุล (2544) “การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา”
ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รัตนพร เศษะธาดากุล (2537) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจหญิงไทยที่ประกอบธุรกิจ
อุตสาหกรรมการเกษตร” วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัตนา จงสุทธานามณี (2538) “บทบาทของผู้นำสตรีในการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดเชียงราย” การค้นคว้า
อิสระ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วัชรวิไล ไซยสาร (2545) *การเมืองภาคประชาชน พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองประชาธิปไตยแบบ
มีส่วนร่วมและพหุการเมือง* กรุงเทพมหานคร เมฆขาว
- วันทนา วาสิกกะสิน (2546) *สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*

- วีรวัฒน์ เปรมประภา (2528) “การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานการไฟฟ้านครหลวง” สารนิพนธ์ ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริชัย ไตรสารศรี การรับรู้บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง อำเภอ ธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี”วิทยานิพนธ์ ปรริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ศศิพร อธิธิพันธ์ (2539) “เงื่อนไขการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีและการขอม ส.ส.หญิง” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสน่ห์ นนทะโชติ (2528) “การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังเกล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ ปรริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร (2545) สถิติการเลือกตั้ง สก. สข. กลุ่มงานเลือกตั้งการปกครองและทะเบียน(อัคราณา)
- สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร (2544) สถิติกรุงเทพมหานคร ปี 2544 กองนโยบายและแผน รวม สำนักนโยบายและกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สถาบันผู้หญิงกับการเมือง (2540) “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร” พ.ศ.2540(อัคราณา)
- สุจิต บุญบงการ (2542) การพัฒนาทางการเมืองของไทยปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวลี มิตันทรานกูร (2538) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการรับรู้กลวิธีสาธารณสุขมูลฐานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร สาธารณสุขศาสตร์วิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินคร จังหวัดชลบุรี” ภาคนิพนธ์ ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี
- เสาวนีย์ ศึกษาบัณฑิต (2539) การเขียนสำหรับการสื่อสาร กรุงเทพมหานคร ศูนย์การพิมพ์ดวงกลม
- อนเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2536) มอมมือถือ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน
- อรุณีประภา หอมเสริมฐี (2531) การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Elliott, M.Carolyn.(1997) “Theorier of Development: An Assessment. Women and National

- Development: The Complexities of Change.” Chicago: The University of Chicago Press.
- Gabriel A. Almond, and Binghain G. Powell . (1996) “Comparative Politics Today: A World View .”
New York : harper Collins.
- Huse,E.F.,& Bowditch,JL. (1997) *Behavior in Organization: A system Approach to Managing*
(2nd ed.)Scott: Dallas.
- Kart,F.E.,& Rosenzweig ,JE.(1985) *Organization Management*. Columbus: Charles E.Merril.
- John P.Robison, Jerald G.Rusk, and Kendra B. (1968) *Head. Measures of Political Attitudes*.
Michigan: The Institute for School Research, The University of Michigan.
- Lawrence A. Scaff. (1975) “Two Concepts of Political Participation”, *Western Politic Quarterly*.
28(September).
- Lester W. Milbrath,and M.L.Goel.(1977) *Political Participation: How and Why do People Get*
Involved in Politice.2nd ed. Chicago: Ran McNally College Publishig.
- Myron Weiner.(1971) “Political Participation : Crisis of the Political Process”, In *Cress and*
Sequences in Political Development. Leonard Binder(et al).Princeton NJ: Princeton
University Press.
- Samuel P. Huntington, and John M. Nelson. No Easy(1982) *Choice: Political Participation in*
Developing Counties. Cambridge: Harvard University Press.
- Sidney Verba, Norman H.Nie and Kim Jae-On.(1978) *Participation and Political Equality: A Seven*
Nation Comparison. London: Cambridge University Press.
- Sidney Verba, Norman H.Nie.(1972) *Participation in America: political Democracy and Social*
Equality. New York: Harper &Ron.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางกนกนุช นากสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	19 ธันวาคม 2501
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) พ.ศ.2523 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ทำงาน	สำนักงานหม่อมราชวงศ์ดำรงดิศ ดิศกุล สมาชิกผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
ตำแหน่ง	เลขานุการและผู้เชี่ยวชาญประจำตัว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร